

L I E T U V I U

DIENOS

SOLISTĖ GINA ČAPKAUSKIENĖ

LITHUANIAN DAYS

JUNE

1972

1972 M. BIRŽELIO MĖN.

L I E T U V I Ų
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1972, birželis Nr. 6 (125)
Eina XXIII metai
June, 1972 No. 6 (125)
Volume XXIII

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literature Editor

Alė Rūta - Arbienė

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų k. Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Alfonsas Milukas

Leidėjas / Publisher

Anthony F. Skirius

Administracijos / Circulation Manager

Juozas Andrius

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine. Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taisy ir tvarko pagal savo nuožiūrą. Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laiškų.

If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. Single copy 85¢

Prenumerata metams \$8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

Tau, tėvyne... Vedamasis	3
Genovaitė Breichmanienė.	4
J. Janušaitis, Laisvojo pasaulio lietuvių pastangų vaisius.	4
I. T. Tamošaitienė, Pirmosios žinios apie Lietuvą anglų kalba.	5
SPAUDOJ IR GYVENIME.....	6
Simo Kudirkos laiškas.	
Tarpt. knygos metų programa Vatikane.	
Socialistų internacionalas ir Lietuva.	
Tarybinis poetas apdainuoja tar. valdžią.	
J. Prunskis — keturių premijų mecenatas. ..	7
D. Lipčiūtė, Dešimts metų su Maironiu.	8
Maironis. Nuo Birutės kalno. poemos fragm. ..	9
KNYGOS IR AUTORIAL.	11
Kronika. Recenzijos.	
E. Vasyliūnienė, Pakeliui į dainos meno viršūnes. Sol. Gina Čapkauskienė.	12
L. Moterų Klubų Federacijos 25 m. sukaktis. 15	
Foto reportažas.	
Administracija rašo.	16
Lietuvių Radijo programos.	16

ENGLISH SECTION

People are not for the Flames. Editorial.	17
University of Illinois Institutes Lithuanian..	18
Modern Art and Marriage Proposal.	19
From a novel by J. Tininis.	
LITHUANIANS MAKE NEWS.	20
Lithuanians in Industry.	21
VEIDAI IR VAIZDAI.	22
LOS ANGELES JAUNIMO ŠVENTĖS VAIZDAI.	
L. Kanto foto montažas.	

ATVIRAS LAIŠKAS

Šis yra paskutinis mano redaguotas LD žurnalo numeris. Redagavęs ir spaustuvėje dirbęs nuo 1955 metų vidurio, iš tų pareigų pasitraukiu, išeidamas į "pensiją".

Kad ir sunkiai dirbdamas technikinį darbą, džiaugiuosi pergyvenęs daug malonių valandų žurnalo redakcijoje, turėdamas progos iškelti daug kultūrinių laisvojo pasaulio lietuvių gyvenimo momentų, atžymėti menininkų kūrėjų, pabrėžti teigiamųjų bendruomenės gyvenimo tarpsnių žodžiu ir vaizdu.

Dėkoju skaitytojams — medžiagiškai, bendradarbiams — raštais ir foto nuotraukomis rėmusiems žurnalą. Dėkoju visiems buv. ir esantiems redakcijos nariams kolegiškai prisidėjusiems prie darbo; bet ypač mano padėka priklauso dabartiniams redakcijos kolegoms — Alei Rūtai-Arbienei ir A. Milukui, nuoširdžiai besidalinusiems redakcijos darbu paskutiniu metu.

Dėkoju leidėjui A. Skiriui, pakvietusiam mane šioms pareigoms ir daug metų patikėjusiam žurnalo redagavimą.

Nuo eitų pareigų atsipalaidavęs, tikiuosi turėsiąs teisės pailsėti ir daugiau rasiąs laiko savo tiesioginiam pašaukimui.

Bernardas Brazdžionis

1972 m. birželio 9 d.

VIRŠELIAI / COVERS

FRONT COVER / PIRMASIS VIRŠELIO PSL.

Solistė Gina Butkutė - Čapkauskienė iš Montrealio, koloratūrinis sopranas.

Rašinys apie jos dainininkės kelią — 12 - 14 puslapiuose.

Soloist Gina Čapkauskas, coloratura soprano, Montreal, Canada.

In an interview given to the French magazine "La Patrie" in Montreal, Canada, she was asked: — Is Canada your adopted country, Gina? Where have you been born?

The answer to this and other questions has been recorded in the magazine's issue of June 15, 1969, by Suzanne Piuze, as follows:

— I am a Lithuanian, and so is my husband whom I have met here in Montreal... I am a Canadian too since twenty years of age and I could not live anywhere else but in Montreal...

Singing? I have been doing this all my life, since I was a tiny tot...

...Gina possesses a voice of gold... The voice is a captivating coloratura soprano, well cultivated, which enables her pleasantly to render even the most difficult of operatic arias as well as melodious and poetic lyrics. And there is great power in this clear voice as it carries through with gaiety and emotion...

We skip over the details of Gina's musical education, both for the operatic stage and for the music hall (at "La Cigale" in Montreal where she permanently appears). We only need to refer our readers, and those of other Lithuanian publications to the subsequent years of Gina's expanding performances abroad from Canada, too. She is visiting Lithuanians of Los Angeles, Boston, Baltimore Chicago, New York and reaching with concerts the stages of fine music to which she also aspires and her talents entitle her.

Illustrated article in Lithuanian given on pages 12, 13, and 14.

Laisvojo pasaulio lietuvių IV tautinių šokių šventės komitetas energingai dirba, kad įvykis pasisektų. Iš Kanados atvykusi vyriausia šokių vadovė dalyvauja paskutiniuose posėdžiuose ir koreguoja Chicagos ir apylinkių šokėjų pasirenkimą.

Foto nuotraukoje: iš kairės sėdi: Birutė Vindašienė, sekretorė, Audronė Pavilčiūtė, sekr., dr. Leonas Kriaučeliūnas, komiteto pirmininkas, Genovaitė Breichmanienė, šventės vyriausia meninė vadovė, Nijolė Diminskytė, sekr.; stovi: Ignas Petrauskas, išdininkas, Ritonė Rudaitienė, informacijos vadovė, Algis Modestas, vicepirm.

Foto Z. Degutis

Šventė vyksta liepos 2 d. 2 val. p. p. Chicago's International Amphitheatre, 42th ir South Halsted Str.

Committee of the Free World IV Lithuanian Dance Festival working out final preparations for the event of July 2nd (at Chicago's Amphitheatre, 42nd and So. Halsted St.)

Tau, tėvyne

IV Tautinių Šokių Šventę pasitinkant

Lietuvių tautiniai, arba liaudies, šokiai rašytuose šaltiniuose užtikinami nuo XIII šimtmečio. Apie juos vėliau tarp kito ko yra rašę Daukantas, Juška, Valančius... Labiausiai I. šokiais susidomėta ir imta juos propaguoti tautinio atgimimo (XIX š.) metais. Liaudies šokiai dažniausiai buvo jungiami su vadinaimais "klojimų vaidinimais", po kur ių jaunimas šoko ir žaidė ne tik lanksmindamasis, bet ir išreišdamas senas liaudies žmonių tradicijas, paveldėtas iš tėvų ir senelių. Nepriklausomybės metais, kaip liaudies dainas, ir kitą liaudies kūrybą, taip ir liaudies šokius rinko ir užrašė tautosakininkai bei fizinio lavinimosi mokytojai, įtraukdami tuos šokius ir į savo programas. Kūrėsi šokėjų grupės, pradėta rengti grupių ir masiniai pasirodymai.

Okupacijų, ypač vokiškosios, metais tautinių šokių bei dainų ansambliai virto lyg ir tam tikrais tautinės kovos bastionais. Jie išsisklaidė antrą kartą Lietuvą užimant komunistams, bet netrukus "atgimė" Vakaruose, kai dauguma lietuvių susibūrė į stovyklas. Iš didžiųjų stovyklų, kur susitelkė didesnis skaičius jaunimo, iškilo atsigavę senieji ir iš-

dygo nauji tautiniai ansambliai, į savo programas įtraukę tautinius šokius, kuriais ne tik savo nuotaikas ir viltis kėlė, bet ir prestižą svetimųjų tarpe, laimėdami lietuviams ovacijų ir simpatijų.

Tokie "istoriniai" grebėstai šokių, vienos liaudies meno kūrybinės išraiškos, vėliau kai kieno imtos vadinti "lagerinėmis pramogomis"...

Atsivežti į Jungtines Amerikos Valstybes (ir kitus kraštus), jie vėl atkuto, įsijungė į bendrą tautinės veiklos panoramą ir ėmė užkariauti sau pozicijas tų kraštų nelabai kultivuojamo folkloro estradose.

Jaunimas, netekęs Lietuvos žemės po kojomis, bet dar neiškritęs iš lietuviškos kultūros rėmų, tuos tautinius šokių ir dainų ansamblius pamėgo ir juose mielai dalyvauja. Šokėjų spalvingi tautiniai drabužiai, pastebimai išsiskiria iš kitų tautybių, šokių grakštūs, taikūs, lyriški judesiai imponavo šimtus kitataučių; vėl taut. šokiai, šalia pasilinksminimo, šalia pramogos, darėsi tam tikru reprezentacijos reiškiniu.

Kai iš mūsų ankstyvesnės ateivijos tuo me-

Nukelta į 6 puslapį

GENOVAITĖ DUMČIŪTĖ - BREICHMANIENĖ

IV-sios laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventės meno vadovė

Mrs. G. Breichmanas, from Hamilton, Canada, artistic director of the IV Lithuanian Folk Dance Festival of the Free World, Chicago, July 2, 1972.

Genovaitė Dumčiūtė-Breichmanienė per 20 metų, — su trumpa pertauka, — vadovauja Hamiltono tautinių šokių grupei „Gyvataras“. Grupė yra šokusi nesuskaitomą daugybę kartų saviesiems ir svečiams „Lietuvių Dienų“, įvairių švenčių programose ir susilaukusi geriausių atsiliepimų tiek iš savųjų, tiek iš kitataučių tarpo.

„Gyvataro“ grupės laimėjimai yra nuopelnas jų šokių mokytojos Genovaitės Breichmanienės, daugelį savo gyvenimo metų paaugėjusios tautinių šokių menui, jų puoselėjimui, jų diegimui lietuviškajame jaunime.

1938 metais baigusi Vilkaviškio gimnaziją, G. Dumčiūtė įstojo į Kauno V. D. universitetą, vėliau persikėlė į Vilnių, kur studijavo ir baigė humanitarinius mokslus.

Studijuodama veikė skautuose, įsitraukė į tautinių šokių darbą, — instruktavo, dalyvavo grupių varžybose kaip viena iš teisėjų ir pn.

Igytas patyrimas jai padėjo ir toliau reikštis, vadovaujant tautinių šokių grupei „Tėvynės garsų“ ansamblyje Vokietijoje 1945-7 metais. Atvykusi į Kanadą 1948 m., tuojau ėmė organizuoti taut. šokių grupę Quebeco provincijoje, o nuo 1950 vadovauja Hamiltono lietuvių tautinių šokių grupei, pasivadinusiai „Gyvataru“.

G. Breichmanienės pakvietimas vadovauti IV taut. šokių šventei Chicagoje yra pelnytas ilgą patirtimi ir gražiais darbo vaisiais.

IV Tautinių šokių šventė —

LAISVOJO PASAULIO LIETUVIŲ PASTANGŲ VAISIUS

Jurgis Janušaitis

Liepos 2 dieną Chicagoje įvyksta didinga laisvojo pasaulio lietuvių IV tautinių šokių šventė. Tai įvykis, apie kurį šiandien kalba visi Amerikoje, Europoje, Australijoje gyvenę lietuviai. Ši šventė daug kuo skirsis nuo ankstyvesniųjų. Joje dalyvauja didesnis skaičius tautinių šokių grupių ir šokėjų. Į šventę atvyksta grupės iš Europos, Pietų Amerikos, Kanados, ir, žinoma, daugiausia iš Jungtinių Amerikos Valstybių. Dalyvaus jaunimo ir mokyklinio amžiaus šokėjų virš dviejų tūkstančių. Yra užsiregistravę 52 grupės.

Organizavimo darbus intensyviai išstisus mėnesius dirba nedidelis asmenų skaičiumi, bet labai energingas komitetas, kuriam sumaniai, neatlaidžiai vadovauja, šioje srityje turįs daug patirties, neišsenkamos energijos ir nepalaužiamo ryžto visuomenininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas.

Darbas suskirstytas atskiromis komisijomis, kurių yra keletas, besirūpinančių viena kuria sritimi, kaip pvz., informacijos, banketo, muzikinės dalies, bilietai, nakvynių, transporto, amfiteatro dekoravimo, svečių priėmimo ir pan. Darbas vyksta sklandžiai, visos problemos sprendžiamos pokalbiuose su komisijų pirmininkais.

Sunkų uždavinį turi ir lėšų telkimo komisija, vadovaujama senos išeivijos kartos lietuvių John Evans. Reikia sukelti lėšų, kad būtų galima finansiškai padėti iš kitų kraštų atvykstančioms, neturtingoms grupėms.

Sėkmingai praėjo šimto dolerių už lėkštę balius, kur dalyvavo apie pora šimtų svečių. Bet finansų rūpestis ir šiandien yra aktualus ir juo siejasi pats komiteto pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas su finansų komisija ir tikimasi dar gauti paramos iš jaunimą ir jo užmojus remiančių lietuvių.

Grupės į šventę suvažiuos anksčiau, ir liepos 1 dieną įvyks generalinė repeticija. Repeticijoje visoms grupėms dalyvavimas yra būtinas.

Tą pačią dieną vakare Marijos Aukštesn. mokykloje ruošiamas gražus ir vertingas koncertas, kuriame programą atliks Lena Valaitytė, Vokietijoje išgarsėjusi lengvosios, pramoginės muzikos solistė; Montrealio jaunimo ansamblis „Gintaras“, vadovaujamas Zigmo Lapino, duodamas specialiai jaunimui; Londono (Ont., Kanadoje) studentų jaunimo kvartetas „Rasa“, vadovaujamas Vidos Petrašiūtės, kurį Chicagoje girdėsime pirmą kartą; ir užsienio tautinių šokių gru-

pės pademonstruos tų kraštų, kur jie gyvena, tautinius šokius.

Liepos mėn. 2 dieną — didinga IV-ji Tautinių šokių šventė milžiniškame amfiteatre. Tai pats didysis meno vadovės Genovaitės Dumčiūtės-Breichmanienės rūpestis. Ji tiek daug širdies ir darbo deda į šią šventę, kad vargu imanoma keliais žodžiais visa tai apsaityti. Tai ilgų metų sunkaus darbo vaisiais naudojama patirtis, išradingumas, atsakomybė; visa turės būti „sulydyta“ į vieną meniniu požiūriu iškilų, žiūrovus džiuginantį laimėjimą.

Šioje šventėje ypatingai išryškės amfiteatro meninis apipavidalinimas. Dekoracijų, tokių, kaip mes suprantame, nebus, Visi efektai bus išgauti specialiu apšvietimu, kuriuo rūpinasi dail. A. Valeška ir Česlovas Rukuiža.

Muzikinės palydos problemas sprendžia jaunas, talentingas muzikas Alvydas Vasaitis. Jis suorganizavo specialų pučiamųjų orkestrą; ruošia šokiams gaidas, o jam talkina komp. Vl. Jakubėnas. ir komp. Darius Lapinskas. Šokių palyda bus efektinga, nes čia dalyvauja „Dainavos“ choras, talkinant kitų Chicagos chorų choristams, Montrealio jaunimo ansamblis „Gintaras“ su grynai liaudies instrumentais, vadovaujamas Zigmo Lapino ir, žinoma, orkestras. Diriguoja Alvydas Vasaitis.

Šventę pradės žodžiu k-to pirm. dr. K. Kriaučeliūnas, baigs LB pirm. V. Volertas. Tenka dar pažymėti, kad šventė bus pradėta muz. Br. Jonušo specialiu šiai šventei parašytu maršu („Lietuva — tu mums viena“, žodžiai Bern. Brazdžionio), kuris bus grojamas ir choro atliekamas grupėms įžygiuojant.

Tuoju po šventės programos tame pačiame amfiteatre įvyksta banketas, kurio ruošimu rūpinasi Sofija Džiugienė. Banketo metu bus pagerbti tautinių šokių grupių mokytojai-vadovai ir kiti šventei nusipelnę asmenys. Tikimasi, kad bankete dalyvaus iki poros tūkstančių svečių, nors vietos yra daug daugiau. Jaunimui bus speciali salė šokiams, orkestras.

Tad liepos 2 d. Chicaga pasitiks iš viso pasaulio suskridusį lietuviškąjį jaunimą į IV-ją tautinių šokių šventę, kuriai su meile ir atsidėjimu ruošiasi jaunimas ir šventės rengėjai.

Nuo birželio 5 d. Jaunimo Centre atidaryta šokių šventės būstinė, kurioje budi Vida Kriaučeliūnaitė; būstinė atdara kasdien nuo 10 val. ryto iki 10 val. vakaro ir savaigaliais iki 4 val. p.p. Telefonas: (312) 476-0007.

PIRMOSIOS ŽINIOS APIE LIETUVĄ ANGLŲ KALBA XVII AMŽIUJE

Netikėtai teko įsigyti retą knygą: 1698 metais Londone išleista Lenkijos istorija — *The History of Poland, in several letters to persons of quality, giving an account of the ancient and present state of that kingdom* — du tomai. Parašė gydytojas Bernard Connor su pagalba p. Savage, kuris daugiausia redagavo II-ąjį tomą. Šios knygos egzempliorių mažai tėra išlikę; užregistruota, kad po 2 tomus yra UCLA Clark bibliotekoje, Huntington Park bibliotekoje, Harvard bibliotekoje, British Museum bibliotekoje bei Bibliothèque Nationale, Paryžiuje. Žinoma, dar gali būti keli egzemplioriai privačiose rankose, bet nežinia nei pas ką, nei kur.

Spėjama, kad autorius, gimęs iš senos airių šeimos, gimęs 1666. Mokėsi privačiai, nes būdamas kataliku, negalėjo mokytis universitete savo gimtajame krašte. Mediciną jis studijavo Prancūzijoje, ir 1691 m. gavo Rheims un-to doktoratą. Ypač jis pasižymėjo anatomijos ir chemijos srityse.

Jam teko daug keliauti. Kai Lenkijos kancelerio sūnūs grįžo Lenkijon, juos palydėjo Connor. Varšuvoje jis buvo paskirtas karaliaus Jono Sobieskio dvaro gydytoju. Jo reputacija ypač pakilo, kai jis teisingai nustatė diagnozę karaliaus vieninteli seseriai kunigaikščienei Radvilienei, sirgusiai kepenų liga.

Lenkijoje jis išgyveno iki 1694 m. Pirma nuvyko į Briuselį, o po to į Londoną ir apsigyveno Covent Garden. Skaitė paskaitas. Buvo išrinktas Royal Society nariu, o 1696 m. — College Physicians nariu. Mirė 1698 susirgęs karštligė.

Idomi knygą tuo, kad joje randame daug žinių iš Lietuvos istorijos bei gyvenimo Lietuvoje XVII šimtmečio pabaigoje, t. y. karaliaus Sobieskio valdymo laikotarpy.

Autoriaus žodžiais tai buvo tuo laiku pirma knyga anglų kalba apie Lenkiją, o tuo pačiu ir apie Lietuvą.

Per abu tomus autorius patiekia sutrauktai gana nemažai Lenkijos ir Lietuvos istorijos, tuometinio laikotarpio valdymo forma, abiejų šalių geografiją, aprašydamas didesnius miestus, žmonių papročius, rūbus, prekybą, kariuomenę ir t. t.

Abu tomai parašyti laišku forma; kiekvienas laiškas adresuotas kokiam nors garsiam Anglijos didikui, kaip pvz. I-mo tomo II-as laiškas skiriamas Rochesterio grafui, kuris buvo Anglijos karaliaus Karolio II ambasadoriumi Lenkijoje; II t. I-mas laiškas — skiriamas Canterbury arkivyskupui Thomas, gi laiškas apie kariuomenę, pilis bei fortus adresuotas Ormondo kunigaikščiui Jokubui, karaliaus generolui.

Pirmas tomas yra papuoštas Friedricho Augusto atvaizdu, Lenkijos ir Lietuvos žemėlapiu ir graviūra, vaizduojančia mešką, kurią žinda du meškiukai ir vaikas. Šiame tome yra šeši laišakai; iš jų du pirmieji skiriami grynai Lenkijos istorijai. (Šiuose laiškuose, tarp kitko, randame aprašymą Žygimanto Augusto vedybų — 1547 — su Barbora Radvilaite, kurios įvykę be seimo sutikimo.).

Trečio laiško istorinis laikotarpis apima 100 metų, t. y. nuo Žygismundo II mirties iki Jono Sobieskio išrinkimo karaliumi, kurio dvare 1694 metais viešėjo autorius, būdamas karaliaus asmeniniu gydytoju. Šiame laiške aprašomi kelių karalių rinkimai, kada įvairios politinės faksijos bando prakišti savo kandidatą. Renkant Žygimantą Vazą, Lietu-

vos faksija siūlė Maskvos Didįjį Kunigaikštį Teodorą Odonovičių. Kada buvo paskelbta, kad karaliumi jau išrinktas Žygimantas Vaza, Luteronų partija, vadovaujama Gorkos ir Zborovskio, užprotestavo ir paskelbė Lenkijos karaliumi savo kandidatą Maksimilijoną. Lietuviai iš pradžių norėję taikinti Žygimantą ir Maksimilijono šalininkus, pasitraukė iš rinkimų ir paskelbė esą prieš abu išrinktus karalius. 1648 metais, renkant Vladislovo VII įpėdinį, Žemaitijos vyskupas Jonas Tiškevičius pasakęs įspūdingą kalbą, siūlydamas Prinčą Kazimierą (Vladislovo brolių), kuris neužilgo ir buvo išrinktas Lenkijos karaliumi. 1670 metais, renkant Mykolą Wiesnowski, lietuviai buvę prieš jį, kai jis buvo pasiūlytas, vien dėl to, kad ne lietuviai pirmieji jį pasiūlė.

Ketvirtajame laiške aprašomi karaliaus Sobieskio rinkimai 1674 metais. Kai generolas Pacas (Lietuvių faksijos vadas) pastebėjo, kad Sobieskis nori karūnos, visom jėgom jis stengėsi jam sutrukdyti ir kiek galėdamas daugiau balsų nukreipdamas prieš Sobieskį. Atrodo, ko gero, gal būtų buvę prieita iki kraujo praliejimo, jeigu Lietuvos išdininkas Sapiega nebūtų visų apraminęs.

Tame pat laiške daug žinių randame apie Radvilas. Čia yra aprašoma, kas atsitiko, kad neįvyko jau sutartos karaliaus Jono Sobieskio vyriausio sūnaus Jokūbo vedybos su Liudvika Karolina Radvilaite, kuri tuo metu jau buvo našlė. Vedybos turėjo įvykti Berlyne. Svečiai jau rinkosi į vestuves, jų tarpe ir Neuburgo kunigaikštis Karolis, kuris Radvilaitei taip patiko, kad jie slapta susituokė jos vestuvių su Jokūbu išvakarėse. Sobieskis labai užpyko ant Brandenburgo elektoriaus, kuris prie to reikalo pirštus buvo prikišęs.

Toliau Connor duoda smulkų Sobieskio dukters Teresės Kunigundos vestuvių aprašymą, nes jis pats jose dalyvavo. Be to, smulkiai aprašo, kaip jis gydė Sobieskio seserį, Radvilos našlę.

Penktame laiške duodamas Lenkijos geografinis aprašymas su smulkesnėmis informacijom apie paskiras provincijas bei miestus. Lenkijos provincijų tarpe įskaityta ir Žemaitija, kuri priklausė tiesiogiai Lenkijos karūnai, o ne Didžiajai Lietuvos Kunigaikštijai. Šio laiško pradžioje Connor pabrėžia, kad Lietuva ir Lenkija yra dvi atskiros valstybės su skirtingomis kalbomis, papročiais, konstitucijomis, turinčios bendrą Seimą.

Žemaitija yra aprašoma kaip šešta Lenkijos provincija, kuri neturi Palatino, bet daug seniūnijų, kurių viršininku yra starasta, tuo metu turįs Senate vietą.

Autorius sako, kad žemaičių arkliukai yra maži ir kad dar iki jo (Connor) laikų buvę garbinami ir namuose laikomi žalčiai. Be to, yra aprašytas Žiemininko gerbimas, kai spalio mėnesio pabaigoje nustatytoje vietoje susirenka šeimo. Susirenka, sustato tam tikra tvarka duonos kepalus, o tarp jų alaus ąsočius bei kitoki maistą ir gyvulius. Po to žmonės, sekdami dvasininką, liečia įvairias gyvulių dalis, sakydami: "O Žiemininke, šią auką mes tau duodame už mūsų gailėstiną saugojimą lig šiolei, ir nusižeminę meldžiamė tave parodyti mums tokį pat pasigailėjimą ir ateityje, — apsaugoti mus nuo ugnies, kardo, maro ir mūsų priešų." Po to jis numeta dievams po kąsnį iš kiekvieno dubens, sakydami: "O Žiemininke, maloniai dalinkis mūsų auka ir globok savo garbintojus!" Tada

visi gerai pavalgo ir išgeria ir tuo ceremonija baigiasi.

Tais laikais Žemaitija buvo padalinta į 3 dalis: Raseinių, Medininkų ir Panevėžio. Raseiniai buvo Žemaitijos sostinė, ir Kaunas priklausė Žemaitijai. Paminėta, kad Kaunas yra garsus savo Jėzuitų kolegija ir keletu stambių vienuolynų. Čia anksčiau lankydavęsi vokiečių pirkliai, kurie pastatydinę puičių pastatų, gi vietiniai, juos pasekdami, taip pat pastatę, net geresnių.

Šeštas laiškas pirmame tome skirtas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės aprašymui. Autorius pirmiausia pabrėžia, kad Lietuva yra atskira tauta-valstybė, nors ir valdoma Lenkijos karaliaus. Duodama tuometinė Lietuvos geografinė padėtis: Lietuva yra tarp Maskvos kunigaikštijos šiaurėje; Žemaitijos, Prūsijos, Polenkės vakaruose; ir Rusijos, Voluinės ir Podolijos pietuose. Lietuva yra 90 vokiškų mylių pločio nuo Liublino palatino ribų iki Livonijos, ir 80 mylių nuo Nemuno iki Dniepro. Taip pat paminėta, kad Vytauto Didžiojo laikais Lietuva buvusi žymiai didesnė. Connor pažymi, kad Lietuva sujungta su Lenkija 1386 m., kai Jogaila tapo Lenkijos karaliumi.

Autorius patiekia tokį to meto Lietuvos valstybės ženklo aprašymą: laukas padalintas vertikaliai, viena pusė raudona, kita mėlyna; raudoname fone sidabrinis žirgas, pilname šuoly, su raiteliu, švytruojančiu virš galvos; antro pusėj — Mergelė Marija su Kūdikiu, apsupta aureolės.

Prieš pradėdamas Lietuvos istoriją, Connor duoda porą teorijų, iš kur kilęs Lietuvos vardas.

Lietuvos istoriją pradeda nuo Palemono, kurio įpėdiniai buvo Barkus, Kunas ir Spera. Po Barkaus ir Speros mirties Kunas perėmė jų žemes ir įpėdiniais paliko savo sūnus: Kernių ir Gimbutą. Kernius apsigyveno Lietuvoje ir pastatė Kernavę, o Gimbutas — Žemaitijoje. Jie abudu drauge kariavo prieš rusus ir Livoniją. Kerniaus žemes paveldėjo jo sūnus Živinbudis. Gimbutas žemes paveldėjo jo sūnus Matvila, kuris netrukus mirė ir žemes perėmė valdyti jo sūnus Vykintas.

Lietuvos valdovo Živinbudžio brolis Erdvilas užkariavo Naugardugą ir pastatė Gardino pilį. Be to, jis užkariavo Polenkę ir nukariavo totorių prinčą Kurdasą. Jis paveldėjo sostą ir miręs paliko sūnus: Algimantą Žemaitijoje, o Mingailą Lietuvoje, Polocke bei Naugarduke. Jam mirus, jo sūnus Skirmantas valdė Lietuvą ir Naugarduką, o Ginvilas Polocką. Ginvilas mirus jo sūnus Boris perėmė Polocką, kuris vėliau atiteko jo sūnui Rogvoldui, gi po jo mirties pastarojo sūnui Gebui ir dukterei Praskovijai.

Po Skirmanto mirties jo dėdė Kukovaitis valdė Lietuvą ir Žemaitiją. Valdžią jis perleido žentui Giedrasui, dukters Pajautos vyrui. Po jų valdė jų sūnus Rimgaudas, kuris savo žemes paliko sūnui Mindaugui. Mindaugo valdymo laikotarpis yra aprašomas kiek smulkiau. Po to vėl duodami trumpi aprašymai Streinaičio, Vaišvilko, Utenio, Šventaragio, Germanto, Trobio ir jo vaikų: Narimanto, Alšio, Giedrio ir Traidenio valdymo ir kovų laikotarpiai. Narimantas įvedęs tokį valstybės herbą: raudonam fone juodas šarvuotas raitelis joja pilnu greičiu ant sidabrinio žirgo ir užsimojęs kardu virš galvos.

Nukelta į 10 psl.

SIMONO KUDIRKOS LAIŠKAS

Washington Post korespondentui buvo atskleista viena naujiena, kuri buvo laikoma paslaptimi virš pusmečio. Būtent, Americans for Simas komiteto narys Lawrence Kelsey, britų kilmės amerikietis, yra gavęs iš Simo Kudirkos laišką. Laiškas buvo gautas prieš praėjusių metų Kalėdas. Kiek žinoma, šis yra vienintelis laisvajame pasauly Kudirkos laiškas, rašytas iš Potmos konc. stovyklos. Štai jo pilnas tekstas lietuvių kalba:

“Malonus Pone Kelsey,

aš esu nepaprastai dėkingas už Jūsų liepos 9 d. laišką ir už mažą pakietėlį, kurį gavau kiek vėliau. Gražu iš Jūsų pusės išreikšti užuojautą ir suteikti man moralinę paramą iš taip toli nepažįstamam, į vargą pakliuvusiam jūreiviui. Turiu pripažinti, kad tai džiugina mano širdį žinant, kad Jūsų šalyje yra bent vienas toks asmuo, kuris tikrai rūpinasi apie mane ir mano likimu. Man nesmagu, kad negalėjau Jums anksčiau parašyti. Man neleidžia rašyti daugiau kaip du laiškus per mėnesį. Tikiuosi, kad šis laiškas Jus pasieks laiku palinkėti Jums ir Jūsų šeimai linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų. Tuos pačius linkėjimus nuo manęs ir nuo mano šeimos siunčiu kiekvienam Jūsų didžios šalies gyventojui. Tikiuosi vėl iš Jūsų išgirsti netolimoj ateity.

Nuoširdžiai Jūsų

Simonas Janovič Kudirka”

(Darbininkas, 1972 m. gegužės mėn. 26 d.)

IV TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ PASITINKANT...

Atkelta iš 3 puslapio
tu aktyviau reikėsi tik Vytautas Beliajus po visą Ameriką, Ona Ivaškienė iš Bostono ir dar vienas kitas, — Chicagoje, Clevelande, Detroite, Hamiltone, Los Angelėse kilo naujos grupės su naujais vadovais, — Breichmaniene, Sagiu, Razutiene, Matulaitiene... Įvyko pirmas, antras, trečias tautinių šokių festivaliai Chicagoje, sutraukdami tūkstančius dalyvių — lietuviško jaunimo, — ir žiūrovų — senimo.

Dabar visoje Amerikoje kyla naujas — etninių mažumų su jų menais sąjūdis; daugelis pradeda iš naujo; o lietuvių jaunimo vadams tai jokia naujiena — jie šiais metais rengia jau IV-ją etninių šokių šventę, į kurią suplauks jaunimo iš viso laisvojo pasaulio.

Telydi šią šventę sėkmė ir gaivi lietuviškoji dvasia, skambanti įžanginio maršo muzika ir refreno žodžiais:

*Tau, tėvyne, mūsų dienos,
Mūsų mokslas ir daina.
Mūsų tūkstančiai, ne vienas,
Lietuva — tu mums viena!*

Spaudoj ir gyvenime

TARPTAUT. KNYGOS METŲ PROGRAMA VATIKANO BIBLITEKOJ

“Tėviškės Aidų” (Australijoje) 1972 m. balandžio 18 d. nr. Kzl. tarp kitko rašo:

“Bažnyčia ne tik pilnai remia “Tarptautinių Knygos Metų” iniciatyvą, bet ir pati vykdo plačią knygos paskleidimo pasaulyje programą. Pradedant šią “Tarptautinių Knygos Metų” programą, prie garsiosios Vatikano bibliotekos ir muziejaus buvo atidaryta senųjų Šv. Rašto rankraščių ir kodeksų paroda. Atidarymo iškilmėse dalyvavo popiežius Paulius VI, Jungtinių Tautų Auklėjimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos UNESCO generalinis direktorius Renė Maheu ir daugelio tarptautinių mokslo bei kultūros institucijų atstovai.

UNESCO generalinis direktorius dėkojo Popiežiui už Bažnyčios dalyvavimą tarptautinių knygos metų programoje ir pabrėžė neprilygtamą parodos eksponatų mokslinę bei kultūrinę reikšmę. “Tai neįkainojamos vertės turtai, — kalbėjo UNESCO generalinis direktorius, — turtai, kuriuose atsispindi svarbiausios pasaulyje knygos — Šv. Rašto — nuostabi istorija. Šie brangūs veikalai, kuriuose nesuskaitoma daugybė žmonių amžių bėgyje atrado tiesą ir išganymą, tepaskatina mus pagalvoti apie tas mases, kurių dar nėra pasiekusi mokslo šviesa.”

Popiežius Paulius VI parodos atidarymo iškilmėse, atsakydamas į UNESCO generalinio direktoriaus žodį, pažymėjo, kad ne bet kokia, o tik gera knyga gali nešti žmonijai šviesą, pažangą, kultūrą ir taiką. Yra knygų, kurios kuria ir kurios griaua. Yra knygų, kurios žudo ir kurios gaivina.”

“Vatikano bibliotekoje yra apie 200 senųjų Šv. Rašto tekstų bei įvairių fragmentų. Tarptautinių knygos metų parodai iš jų buvo atrinkti 148 patys svarbiausi ir brangiausi moksliniu atžvilgiu. Seniausi yra kile iš III šimtmečio po Kristaus, naujausi iš XVI.

Pirmoje parodos vietoje yra išstatytas vadinamas Bodmerio papirusas. Jį popiežiui Pauliui VI prieš keletą metų padovanojo žymusis senųjų tekstų rinkėjas šveicaras Martin Bodmeris. Bodmerio papiruse yra išlikę du šv. Petro laiškai. Tai pats seniausias parodos eksponatas: tekstas parašytas graikų kalba III ir ketvirtajame šimtmečiuje.

Antrasis nemažiau brangus parodos dokumentas yra vadinamas Vatikano kodeksas, kuris apima 759 didelio formato pergamentinius lapus su Senojo Testamento tekstais. Jis yra parašytas IV-jo šimtmečio viduryje.

Nuo VIII-jo šimtmečio Šv. Rašto rankraščiai yra labai gausūs. Iš jų parodai buvo parinkti tie, kurie ypač savo meniniu atžvilgiu gali labiau sudominti plačias lankytojų mases. Čia randame senus Šv. Rašto Senojo ir Naujojo testamento rankraščius lotynų, graikų, hebrajų, arabų, sirų, slavų, armėnų, persų, etiopų, italų, prancūzų, vokiečių, ispanų, čekų ir švedų kalbomis.

Daugelio parodos lankytojų dėmesį atkreipia labai gražus vadinamos Gutenbergo Biblijos egzempliorius, išleistas Mainze, Vokietijoje, 1454 metais. Tai yra iš viso paties pirmoji spausdinta knyga, paties spaudos išradėjo Johann Gutenbergo.”

Paroda truks visus metus.

Praėjusio LD nr. vedamajame, prisimenant tarpt. knygos metus, rasta progos pakalbėti apie lietuviškos knygos reikšmę ir vargus. Įdomu, ar nesiruošia JAV-se ir kitur laisvajame pasaulyje lietuvių knygos klubai, organizacijos ir kitos kultūrinės institucijos tarpt. knygos metų proga surengti lietuviškų knygų parodų, paskaitų ir pn?

Gal čia mums, ne Lietuvoje, nebūtų įmanoma parodyti liet. knygos kelią nuo pirmosios lietuviškos knygos atspausdinimo, bet yra galimybių pasekti lietuviškos knygos pėdsakus JAV-se.

Panašioms parodoms atsirastų medžiagos — knygų, rankraščių ir kt. — daugelyje mūsų šio krašto kolonijų. Tik kas imsis iniciatyvos? Lietuvių Rašytojų Draugija, be abejo, tuo rūpinasi, ji gal padėtų ir tiems, kurie kreipsis, prašydami patarti, padėti.

Socialistų Internacionalas, Marksas, Rusija ir Lietuva

Lietuvos Socialdemokratų Partijos Užs. Delegatūros leidžiamas laikraštis “Mintis” Nr. 1, 1971 m., 32-33 psl. rašo:

...kiek bebūtų kai kam nuostabu, bet Socialistų Internacionalui įsisteigti pagrindą sudarė ne Markso ar kurio kito didžiųjų socialistų iniciatyva, o 1963 metais sukilusi Lietuva ir muravjovinės šio sukilimo malšinimo žiaurybės, paskatinusios Londono ir Paryžiaus darbininkų organizuotai kovoti dėl tautų laisvės ir nepriklausomybės. Marksas šiai sąjungai steigti net ruošė nedalyvavo. Jis buvo pakviestas gerokai vėliau į Laikinąją Internacionalo Centro Tarybą, jos 32 narių eilėje buvo paskutinis...

Internacionalo pirmajam kongresui, kuris įvyko 1866 m. balandžio 8 d. Ženevoje, Marksas parašė Laikinosios Centro Tarybos instrukciją, kurioje buvo iš pagrindų išnagrinėta anų metų tarptautinė padėtis, iškeliant pirmon elėn pavojų, kurį sudaro darbininkų sąjūdžiui Rusija.

“Ši rūsti, atsilikusi azijatinė imperija. Ši imperija, — rašė Marksas, — galėtų būti sudrausta tiksliai atstatant Lenkijos - Lietuvos valstybę demokratiniais pagrindais.”

Marksas nekartą naudojo progas, kad pabrėžtų Lenkijos - Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo būtinumą: **“Europai tenka pasirinkti vieną dviejų — arba azijatinę barbariją, maskolių vadovaujamą, kris ant jos galvos, arba turi būti atstatyta Lenkijos - Lietuvos valstybė,”** sakė Marksas.”

Tarybinis poetas apdainuoja tarybinę valdžią:

“TAIP IR GYVENA, TARNAUDAMI LIAUDŽIAI...”

“Gera. Ak, viešpatie mano, kaip gera Geria ir valgo. Valgo ir geria.

Vaikšto patenkinti, sotūs ir ramūs.

Rankom ir kojom laikosi žemės.

Viską gyvenime puikiai supranta.

Pirštą ištiesi — ranką nukanda.

Draugui įsmeigę į nugarą peilį,

Siūlo pakelti tostą už meilę.

Nieko nekeikia. Ir nieko nepeikia.

Galvas nuleidę meldžias kapeikai.

Auga ne žmonės — apmokami brangiai

Laipsniai, etatai, postai ir rangai.

Auga ir klesti. Bujoja ir veisias.

Gina kaip žvėrys kėdes ir teises.

Uodžia kas rytmetį tarsi ėriukai,

Ar kartais vėjas nepasisuko.

Taip ir gyvena, tarnaudami liaudžiai, —

Prieš vyresnybę ant kelių šliaužia.

Visą gyvenimą lankstos ir vartos —

Nuo paklusnumo gauna infarktus.

(Kasdieniška knyga, išleista 1968 m. 1970 m. apdovanota “valstybine” premija.)

LENKAI STATYS SAVO KULTŪROS CENTRĄ

Illinois lenkų - amerikiečių kongresas nutarė statyti lenkų kultūros centrą už 5 mil. dol. Organizacijos pirm. Mitchell Kobelinski skelbia, kad *Koperniko vardo* 5 aukštų pastatas bus statomas Chicagos šiaurėje. (“Dr.”, gegužės 25).

DR. J. PRUNSKIS - KETURIŲ PREMIJŲ MECENATAS

Vienas žmogus, — ne milijonierius, ne biznierių, ne didelių apartamentų savininkas ir neturįs žibalo rafinerijų Texase ar Kalifornijoje, **keturių premijų mecenatas!** Tai kažkas mūsų gyvenime naujo ir negirdėto. Kas jis? Mūsų spaudos darbuotojas dr. kun. Juozas Prunskis. Keletą vienkartinį premijų literatūrai jis ir anksčiau jau yra skyręs: tūkstantį dolerių "Draugo" romano konkursui, Lietuvių Rašytojų Draugijos metinei premijai ir keletą smulkesnių.

Kai vieną ar kitą konkursą mecenuoja, ar tūkstantį paskiria prejai tūlas biznierių, kultūriniam gyvenime negirdėtas-neregėtas, spauda lyg ir jaučia pareigą geradariui padėkoti, jį paliaupsinant, fotografiją įdedant, net apie jo prosenelius užsimenant... Dr. kun. J. Prunskis tiek spaudą pavartančiam žmogui žinomas, kad už tas premijas reklamos jam lyg ir nebereikia pirkti. Tačiau, kaip ten bebūtų, o vistiek jis savo užmoju išskyla kaip lietuviškasis Pulitzeris.

Pats visą gyvenimą dirbdamas spaudoje, rašydamas ir leisdamas knygas, tiesiai sakant, "gyvendamas iš plunksnos", kun. J. Prunskis giliai pajuto ir suprato spaudos bei knygos žmonių darbo sąlygas, gaunamą honorarą bei moralinį "pelną".

Pirmoji premija, kuriai dr. J. P. pernai paskyrė \$500, yra **premija laikraštininkui**, labiausiai patarnavusiam liet. krikščioniškos kultūros labui. Šios premijos reguliaminą ir skyrimo nuostatus sudarė Liet. Katalikų Mokslo Akademija. Premijai kandidatus gali siūlyti visi. Premija teikiama bet kur laisvajame pasaulyje gyvenančiam lietuviui.

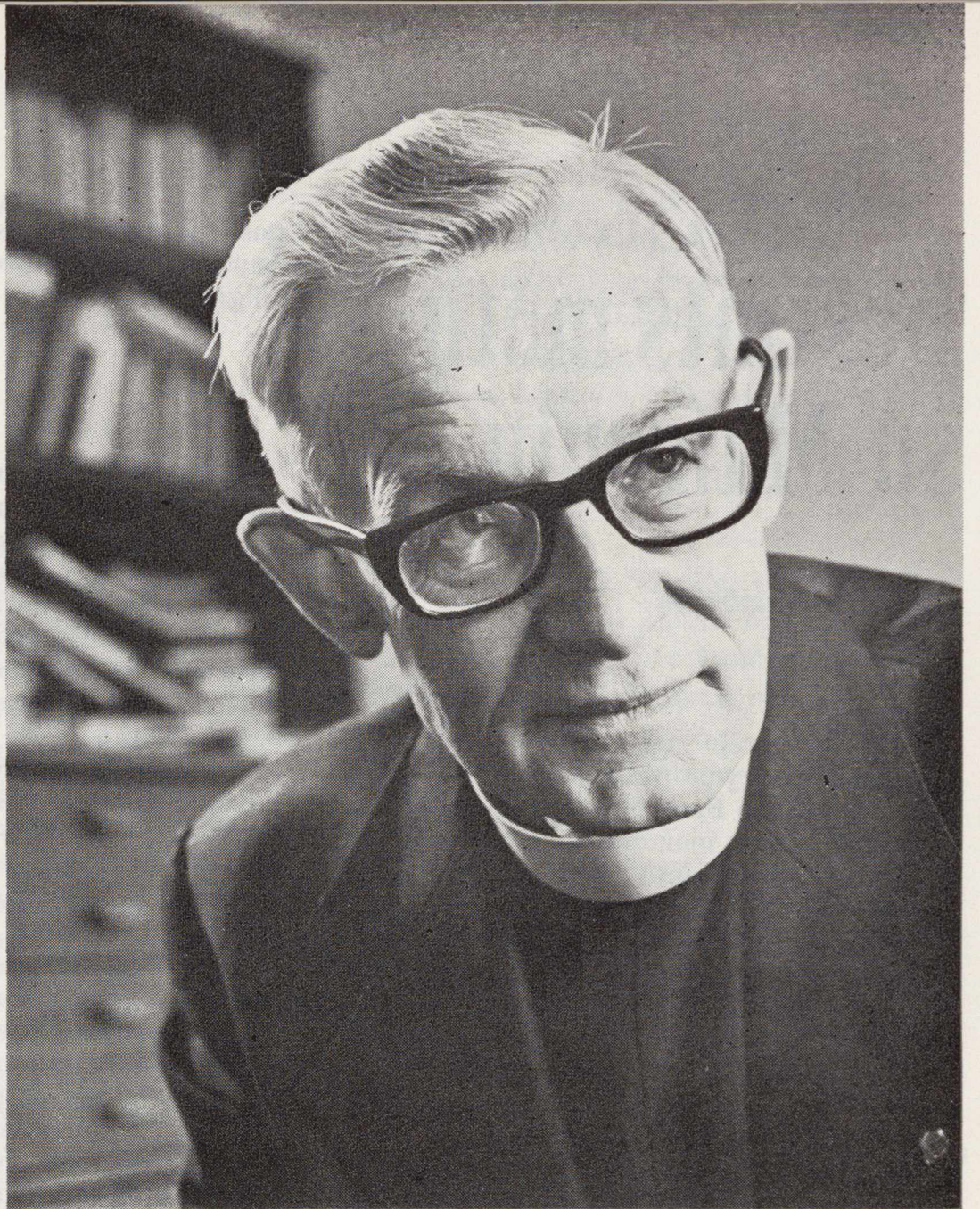
1972 metais ši premija paskirta J. Brazaičiui.

L. K. Mokslo Akademija bus tarpininkė ir skiriant kitas dvi premijas:

Mokslo premija — \$1000;

Premija už religinį veiklą — \$500;

Premija už bendruomeninį darbą — \$500; jai komisiją sudarys ir kandidatus parinks Liet. Katalikų Bendrija.

DR. KUN. JUOZAS PRUNSKIS

Premijoms pinigai bus gaunami iš palūkanų, kurioms pagrindinį kapitalą parūpins, kaip teko patirti, dr. kun. J. Prunskis.

Kun. J. Prunskis (g. 1907 m.) yra uteniškis. V. D. universitete baigė teol.-filosofijos studijas bažnytinių teisių licenciato laipsniu. Kunigu iššvėstas 1932 m. Vėliau studijavo bažnytinę teisę Washingtono un-te ir 1945 m. gavo bažn. teisių dr. laipsnį.

Nuo 1935 dirba spaudos darbą "Mūsų Laikraštį", "XX a." dienraštyje ir kt., eidamas skyriaus vedėjo, reporterio, redaktoriaus pareigas. Į JAV atvyko 1940 m. ir nuo 1948 m. pakviestas į "Draugą", kur redagavo kultūros priedą ir dirbo kitokią redakcijos darbą.

Yra apkeliavęs daug kraštų Europoje, Azijoje, Australijoje ir P. Amerikoje; rašė kelionių reportažus. Iš speriodikoje tilpusių raštų ir iš naujų yra išleidęs kelias dešimtis įvairaus turinio knygų.

Dr. kun. Juozo rūpestis ir noras padėti mūsų spaudos talkininkams yra neturįs lygaus mūsų spaudos istorijoje. Sveikiname šį nepaprastą mecenatą! (r. n.)

Žurnalistas dr. kun. Juozas Prunskis imperatoriaus soduose New Delhi, Indijos sostinėje.

Rev. Dr. J. Prunskis, journalist, in the imperial gardens at New Delhi, India's capital city.

Dešimts metų su Maironiu

Atsiminimų nuotrupos

Seserys

Maironis turėjo tris seseris: Prancišką, Marcelę ir Kotryną. Visoms jis buvo meilus brolis, bet sesuo Pranciška, kūdikiu būdama, susitrenkė ir nuo mažumės liko kurčia ir nebylė. Nors su Pranute brolis Jonas mokėjo lygiai gerai, kaip ir kiti šeimos nariai, susikalbėti, bet artimesnis bendravimas buvo sunkus. Kotryna jauna ištekėjo, paveldėjo tėviškę — Bernotus. Šeimyninis gyvenimas, kurs jos anaip tol neglostė, sugriebęs ją laikė savo kietuose naguose, tik labai retai leisdamas susitikti su broliu. Jai, palyginus jaunai, staiga mirus, Maironis pašarvojo jos kūną savam bute, vėliau — kunigų Seminarijos bažnyčioje, ten laikė gedulingas pamaldas ir pats nulydėjo į kapus. Marcelė liko netekėjusi. Mano atsiminimuose Maironis neatskiriamas nuo jos. Vos tik Maironiui iš Petrapičio Dvasinės Akademijos grįžus Lietuvon, Kauno Kunigų Seminarijon rektoriauti, sesuo Marcelė persikelia iš tėviškės (tuo metu ji gyveno Betygaloje) šeiminkauti ir nepalieka savo brolio ligi jo mirties.

Jam mirus, sesuo Marcelė skaudžiai pakeilia išsiskyrimą, ji nėra pajėgi ištarti bent žodį, jei kas nors užkalbina grįžtančią kasryt iš Kauno katedros šventoriaus, palaisčiusi ant brolio kapo gėles, kurios taip lengvai nyksta, kaitinamos karštos pietų saulės bažnyčios papėdėje. Sunku buvo Marcelėi, likusiai vienai didžiuliame brolio bute, Muziejaus nr. 5. Kiekvienas daiktas dar tebekvepėjo taip staiga pakąsta gyvybe, kiekvienoje kertėje dar tebimirė žingsniai, kurie taip dažnai buvo girdimi popiečiais grįžus Maironiui, papietavus Kunigų Seminarijoje.

Maironio namai

Maironis mėgo popiečio pasivaikščioti savam sode, bet jei ten užklysdavo koks svetimas žmogus ar kieme perdaug įsismaginę triukšmavo vaikai, jis eidavo į namus. Sunku buvo seseriai, kurios darbšti ranka rūpestingai tvarkė namus, rūpinosi kiekviena smulkmena, kaip nuoširdžiausia ir pasišventui motina. Sunku buvo sustabdyti supamą kėdę, kuri netyčia, lyg vėjo preinant užgauta, imdavo suptis. Ir stebėjaisi tik, kad joje nematai žvilgant žilųjų garbanų ir auksinių akinių rėmai neblizga ankstyvoje priblandoje. Sunku buvo klausytis valandas skaitančio laikrodžio, kuris stovėjo kertėje prie Maironio rašomojo stalo, ant nedidelės trikampės lentynelės ir kur marmurinis baltas žmogus suko mėlyną, žvaigždėmis nusėtą, rutulį.

O sode rauda žagariškės vyšnios, sirpo didžiuliai agrastai ir noko pirmieji obuoliai. Ir tyli vaikščiojo Marcelė, kad nebuvo kam be-

pasidžiaugti pirmaisiais vaisiais, tik gėlės, nuneštos į katedros rūšį, išverkdavo savo pasiilgimą ir mirdavo nepaglostytos.

Poeto sodas

Sodas buvo Maironio ir jo sesers Marcelės pasididžiavimas. Namai, kurie taip natūraliai vėliau buvo visų vadinami Maronio Namais, buvo nupirkti netrukus grįžus iš Petrapičio. "Pirko juos pasiskolinęs pinigų iš seserų, Pranciškos ir Marcelės, vien dėl to, kad į Kunigų Seminarijos rajoną neįsibrautų koks žydas. Tas, vėliau virtęs jo pastangomis gražus namas," sako mano sesuo Teklė, "buvo aptriušusių rusų kareivinių laužas. Aplink akmenų ir plytų krūvos. Visa tai Maironis su seseria išvalė, iškasė najiems medžiams duobes, patys susodino ir užsiaugino."

Sode visą laisvalaikį ir praleisdavo: pavasarį besikasinėdami abu serbentų ir agrastų krūmus, bepurendami žemę pirmiesiems žiedeliams — gležnosiomis snieginėms, kurių keli skambalėliai visą laiką baltavo ant jo rašomojo stalo, kol juos pakeisdavo tamsiai mėlynos karolinės gegutės, sultingi geltonieji narcizai, vėliau konvalijos. O jų buvo taip daug privisę, kad visi takai buvo apjuosti tamsiai žalių lapų su iš jų besikyšančiais baltuojančiais karolėliais. Ten skaitė ir meldėsi Maironis. Sesuo Marcelė žvaliai stengdavosi, kad niekas jo ramybės nesudrumstų.

Sode augo akacijų, vyšnių, dekoratyvinių smulkiųjų roželių medžių, jazminų, serbentų, milžiniškai didelių aviečių. Pietiniame sodo kampe noko vynuogės, augo kukurūzai, šparagai ir saldžiosios bulvės. Braškės, lyg obuoliukai, ridinėjosi žemėj, o įvairi atmaina slyvų ir didžiųjų kriaušių, kurios sutirpdavo burnoje vos prisilietusios gomurį, dažną viliojo į svečius.

Dešimts metų su Maironiu

Tą visą puikiai atsimenu, nes daugiau kaip per dešimtį metų buvau pilnateisė jų naikintoja. Maironis, mano mamytės Kotrynos tikras brolis, buvo asmuo, kuriam turiu būti daugiau negu dėkinga. Jisai man, o iš dalies ir kitiems mano broliams ir seserims, ypač daug padėjęs, mokėdamas už mokslą ir leisdamas gyventi savo pastogėje. Iš tikrųjų, reikia stebėti jo, o ypač tetos Marcelės, kantrybę, kai kartais susėsdavo prie stalo nemažas būrys mokslus beeinančių triukšmadarių. Jų tarpe būdavo ne vien jo sesers Kotrynos vaikai, bet negiminaičiai, o artimų draugų vaikai, parapiečiai.

"Maironis mylėjo besimokantį jaunimą, su juo sėda kartu į stalą, turėdamas laiko šposauja, nesigaili gardesnio kashnio, dažnai ragina seserį: — "Marcele, atnešk tą, paduok tą, — vaikai turi būti sotūs." Maironis nemėgo pūstis, jis paprastas ir natūralus. Jis nemėgsta žeminti žmogaus ir, esant net aukštiesiems ir garbingiems svečiams, vaikams įsako sėstis kartu prie stalo." (Iš kun. K. Rickaus prisiminimų). Jie keitėsi. Vieni baigdavo mokslus, išvažiuodavo, kiti užtūpdavo jų vietas. Aš buvau paskutinė, šeimoj vadinama pagranduku, ir tik pradžioje gyvenau keliese. Nuo 1926 metų likau vienintelis dėdės ir tetos Marcelės globojamas vaikas.

Maironio įrašas moksleivės albume

Nors išbėgdama iš Lietuvos nespėjau pasiimti net brangiausių asmenų nuotraukų, bet kažkoku stebuklingu būdu įsimaišė tarp do-komentų dėdės ranka įrašytas eilėraštis į mano poezijos albumą:

Vaikelį mokinkis,
Lietuve vadinkis,
Doros nenustok niekados.
O, mokslas daug gali:
Suteiks jis tau dalį,
Apsaugos nuo vargo, skriaudos,
Jei Dievo garbės
Tau liepimai tuščia neskambės...

1926 m. kovo 22 d.

Kaunas

Pral. J. Maironis

Atsimenu, buvau kiek nusivylusi tada, kad dėdė neįrašė man naujo, tik man skirto eilėraščio, bet šiose eilutėse, rodos, taip suglaustai išreikšta visa, ko gali reikalauti iš lietuvių mergaitės, kad dėdei atrodė jis tinkamiausias.

DANUTĖ LIPČIŪTĖ-AUGIENĖ yra Maironio sesers Kotrynos Mačiulytės (Lipčiuvienės) duk-tė. Prieš dvidešimt metų ji yra parašiusi pluoštą atsiminimų apie Maironį, kaip dėdę ir kaip žmogų — asmenį kasdieniniame gyvenime su savaisiais, su svečiais namie ir pn.

Maironis mirė 1932 m. birželio 28 d., taigi šiemet sueina 40 metų nuo didžiojo dainiaus, sukūrusio visą epochą, mirties.

Ta proga spausdiname čia jo seserėčios atsi-minimų pluoštelį, o poezijos puslapyje — frag-mentą iš Maironio poemos "Nuo Birutės kalno". Poemos ištrauka spausdinama pirmą kartą lietuviškai, nes autorius ją parašė lenkiškai, vardu "Z nad Biruty", greičiausiai XIX šimtmečio pa-baigoje. Į lietuvių kalbą ji anksčiau niekad ne-buvo išversta ir mūsų skaitytojams beveik neži-noma.

Poemą į lietuvių kalbą, Bern. Brazdžionio prašomas, išvertė Faustas Kirša 1950 metais. (Bern. Brazdžionis tais metais buvo pakviestas suredaguoti naują visų Maironio raštų leidimą; tvarkydamas poemų tomą, jis buvo suplanavęs įdėti ir poemą "Nuo Birutės kalno" lietuviškai.)

Anksčiau porą fragmentų yra spausdinta "Lietuvių Dienų" žurnale ir "Aiduose".

Visa poema tikimasi išleisti atskira knyga.

Nuo Birutės kalno

Maironis

Poema

Ištraukos. Spausdinama pirmą kartą

I.

Nuo kalno Birutės, kur Baltijos jūra
Iš amžių svajonėmis širdį pripildo,
Daina nelietuvišku žodžiu tau kurias:
Bajoro ausies Lietuvoj jis nešildo!
Tikri kunigaikščiai, bajorai pasviečiais
Kalba ir dvasia — čia svečiai krukuviečiai.

Lietuviai — artojai; sūnai Gedimino
Su herbais nuo Vislos kitaip pasirėdę;
Kiek žemei dėkingi? Kuo buvo? nežino
Ir prosenių savo kalbos šventos gėdis.
Tai ką, svetimą dainuot? Ar skausmingai
Numesti kankles jūrų gelmei anudringai?..

Ne sapnui liūliuoti, kaip ramiosios bangos...
Sudrebinsiu stygas, kad skausmas skambėtų!
Kai taurę išgėriau kantrybės žabanguos,
Ar burtų sapnais jus pagirdyt galėtau?
Tad jeigu akordai kartumais bus gime, —
Tai skausmas tebūnie, tai ašarų žymės.

Kalba ta kieta, nes ne motinos žodžiai,
Kaip broliams lenkams mūs' žemaitiškos šne-
Bet Liublino puotoj palaiminę godžiai [kos!
Vienybę, kaip paukščiai sparnų mes netekom.
Rytoj, kai Maskva ims mus broliais vaduoti,
Vėl ponai lieps rusiškas giesmes giedoti!...

* * *

Palocius, a giorno šviesom paskandintas,
Sutemus ponijai plačiai atsidarė:
Svetainėj bus šiandien teatras vaidintas,
O ponios puošniausiais parėdais apkarė.
Deja, čia žiūrovų suėjo negausiai,
Tik tie, kurie lenkiškam "kolo" priklausė.

Ratelis lenkų Palangoj? Žemaitijoj?..
O taip! Nes pas mus taip bajorai vadinasi.
Teisingai jie prie kitataučių pašlijo:
Per du šimtu metų kalbos mūs' nežino!
Lietuvių vaikaičius lenkų apšvietimas
Per amžius viliojo auka ir troškimais.

"Kadangi tėvai nusidėjo atkritę,
Tai mums nevalia jų klaidų pataisyti." —
Jie teigė. Beje, kai šiandieną paklausi,
Žemieji bajorai atkaklūs aršiausiai.
Jų daug Ašmenos apskrity, tarpe Liaudos,
Sutikę "waszecie" pasveikinti gaudos.

Valdydami margus su žagrēm kankinas,
O baliuos "klebutį z masliukiem" vaišinas.
Jų noras — atkrist nuo lietuvio - artojo,
Dėl to, sako, lenkišką kalbą vartoja.
Nors Dievo teisybe ir lenkas sukurtas,
Raizgyta kalba jų — tik pajuokai turtas.

Lenkai štai kiti: tai dvarų savininkai;
Skirtingos jų rūšys ir protai skirtingi:
Svečiuos apie Lietuvą šnektart jiems tinka,
Sekmadieniais kiškių medžioti netingi.
Jie kalbą dar gerbia... bet tik pas artoją!
O kartais net šneka... prie tvartų sustoję!

Jie mėgsta pietus ir triukšmingas lėbones,
Nors Vilniaus bankelyje matą sulaukė!
Kai lekia, tik dulkių banga iš pašonės,
Nors rambūs arkliai be botago netraukia.
Nors žemė neauga, ir laikas toks juodas,
Bet lėbauti reikia!.. Tad mišką parduoda.

Lenkai pagal tautą, gimimo — lietuviai!
Parodijos tos per pasaulį neraste!
Tai neigia Trentowskio logingąjį "būvį"...
Juk būna tokių iškrypimų atkastil!
Lietuvių tikrų, tautininkų, jie bijo,
Nes skaldo jų norus ir kenkia Lenkijai.

Ne kartą meldžiaus už Lenkiją bažnyčioj;
Esu mandagus!.. Bet dėl josios, ponuliai,
Atkrist nuo tautos... tai per daug jau, saky-
Pats lenkas į tai "pal djabli" pasiūlys! [čiaul!
Kas kartą jau išdavė savo tėvynę,
Vargiai tas ras pagarbą net pas kaimynę.

Yra ir lenkaičių!.. Likimas taip skyrė
Užgimt Lietuvoj tarp meškų pilkaplaukių.
Taip liūdna lėlytei, lėbonių nēr girioj,
Svajoja, kad didvyris lenkas jos laukia!..
Ji Varšuvos akcentą velti paprato
Ir plaukus prieš veidrodį kuokšton sustato.

Gana josios skundo: jo garsas be aido
Ne šiandien jau šaukia... deja, į lavonus!
Atbunda gimtinei, sapnai išsisklaido,
Nebunda iš griaučių palociuose ponai!..
Ir giminės garsios kovų padavimais
Nūn svetimos mums ir kalba ir veiksmais!

Jau Goštautų šiandien nėra, kurie Breste
Nuo brolių naujų mums Padolę dar gynė!
Jie ima dabar Lietuvos jau nekęsti,
O ryt... jų valia gal parduos Maskvos žiniai!
O motina žeme! Juk tavo tai sūnūs?
Ir tu jiems tikėjai kaip brangųjį kūną!

Gana, vai, gana tų skundimų tuščiųjų:
Jie gėdina veidą ir drasko krūtinę!
Kad rašto žinovai tą kartą menkųjų
Užmirštų, šešėlių blankių nepažinę!..
Bet Nemezis įvykius teis nemeilingai
Ir palaikus karstuos palies ji teisingai.

* * *

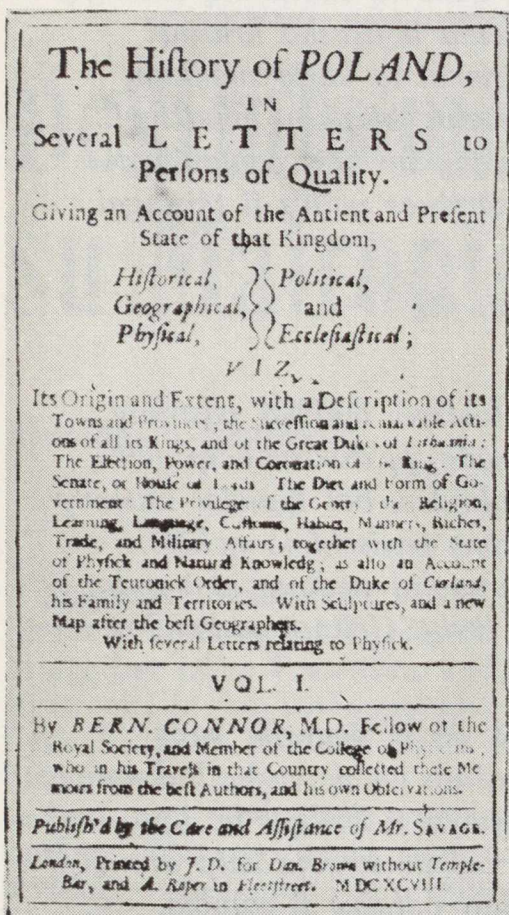
Palociuos teatras. Didžiai pasipūtę
Matronos susėdo, jų dukros kaip gėlės;
Gražuolės dukrelės, bet kraičiai nuskutę
Tarp vyrų joms pasisėkimo nekėlė.
Be to, ir jaunuolių nedaug atsiranda,
Ir tų jaunos širdys Celinoj paskendo.

Celiną garbe jie ir pagarba supa,
Bet veido gražaus jos nepuošia linksmumas.
Tuščiai į žiūrovus ji žvalgos be ūpo, —
Nėra jo: jis kažkur svajoja kaip dūmuos.
Ir dekretą jam parašyt ji sumoja,
Nors spėt-neatspėt, apie ką jis svajoja.

Iš lenkų kalbos vertė Faustas Kirša

Maironis

B. Connor knygos titulinis puslapis.

The condensed contents of Lithuania's history up to the end of the 17th c. from the above book is given in Lithuanian on these pages.

PIRMOJI KNYGA ANGLIŠKAI APIE LIETUVĄ...

Atkelta š 5 psl.

Sekantys valdovai buvo Riman-tas, Traidenio sūnus; Vytenis ir jo sūnus Gediminas, kurio valdymo periodas aprašytas gana smulkiai, paduodant ir geležinio vilko sapną ir jo aiškinimą. Gediminas pagal Connor turėjo 7 sūnus; jie visi išvardinti: Mantvydas, Narimantas, Algirdas, Kęstutis, Karijotas, Jau-nutis ir Liubartas. Iš Algirdo sūnų tik Jogaila ir Skirgaila tapo didžiai-siais kunigaikščiais, o iš Kęstučio 6 sūnų tik Vytautas ir Žygimantas. Jogailos ir Vytauto valdymo laikai yra aprašomi kiek smulkiau ir isto-rinis pasakojimas baigiamas Jogai-los mirtimi.

Po to seka Lietuvos geografinis aprašymas. Connor Lietuvą skiria į dvi pagrindines sritis: Lietuvą ir lietuviškąją Rusiją. Lietuvai pri-klausė Vilniaus, Trakų ir Brestos-Polezijos palatinai; gi lietuviškajai Rusijai: Naugarduko, Miečeslavo, Vitebsko, Minsko ir Polocko pala-tinai. Aprašomi pagrindiniai pala-tinų miestai; pvz. Vilniaus aprašy-mui paskirta beveik 2 puslapiai. Mini, kad Vilniuje yra dvi pilys — aukštesnioji, beveik vien griuvėsiai, ir žemutinė, gražios modernios ar-chitektūros pastatas. Pažymi, kad visos bažnyčios, kokio tikėjimo be-būtų, yra akmeninės nors daugelis miesto namų esą mediniai. Rašoma, kad Vilniaus universitetas buvo įsteigtas karaliaus Stepono Batoro 1579 metais kaip akademija, ir popiežiaus Gregorijaus XIII pa-

tvirtinta universitetu. Trumpai ap-rašomi Trakai, Gardinas, Lyda, Kaunas ir Upytė. Taip pat aprašo-mi ir pagrindiniai lietuviškos Rusi-jos miestai.

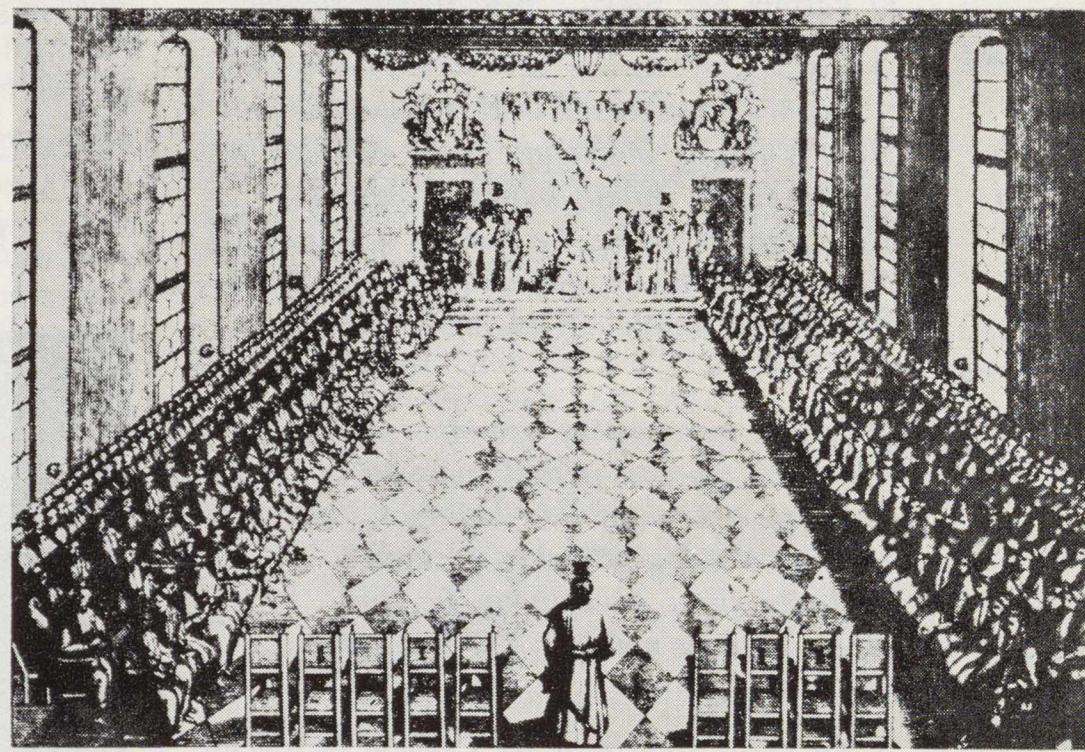
Toliau Connor rašo, kad Jogai-los veldymo metu lietuviai buvę dar pagonys ir kad Jogaila padėjęs juos apkrikštyti; tačiau dar autoriaus laikais buvę žmonių, kurie garbino žalčius.

Užbaigdamas šį laišką Connor papasakoja porą retų atsitikimų, kad meškos miškuose užauginusios žmonių vaikus; tai atsitikę prie Var-šuvos ir Gardino.

Antrą tomą autorius pradeda laišku, skirtu Lenkijos valdžios for-mos, karaliaus galios, karaliaus dvaro ir pajamų aprašymui. Lenki-jos karaliai buvo visados renkami.

Šiame laiške patiekama žinių apie įvairias tikybas. Connor lanky-mosi laiku Lenkijoje buvo daug liu-teronų ir kalvinistų. Pirmasis didi-kas perėjęs į kalvinistų tikėjimą buvo Mikalojus Radvila. Valdant Žygimantui Augustui, Lenkijos ka-ralystė buvo priskaičiuojama virš dviejų milijonų žydų, kurie turėjo pilną religinę laisvę ir daug privile-gijų. O Lietuvos kunigaikštijoje bu-vo apie 30,000 totorių, priklausan-čių turkų religijai. Dominuojanti religija yra Romos katalikų, kuriai lenkai yra labai atsidavę. Valdiškus postus gali užimti tik katalikai. Ra-šoma, kad yra įvairių vienuolių, kad kunigai dažniausiai esą turtin-gi ir kad kunigą dažnai gali pama-tyti girtą.

Didysis Lietuvos maršalas turi

Lenkijos ir Lietuvos jungtinis seimas; priešais — karalius ir jo svita.

Joint session of Poland's and Lithuania's Diet (from a 17th century first English book on history of these countries).

ir karalius, senatas ir didikai suda-rė savotišką respubliką. Yra pažy-mėta, kad Lenkijos respublika pa-dalinta į dvi valstybes: Lenkijos ka-raliją ir Lietuvos Didžiąją Kuni-gaikštystę. Karalius turi tą patį skai-čių dvariškių Lietuvoje, kaip ir Lenkijoje.

Antrame laiške aprašomas seimas ir jo nariai. Išvardinami visi senato-riai iš eilės pagal jų svarbą. Pavyz-džiui, Vilniaus vyskupas yra 5-tas iš eilės dvasininkijos senatorius; gi 11-tas dvasiškijos senatorius yra Že-maitijos vyskupas.

Pasauliečiai senatoriai skirstomi į dvi grupes: didžiuosius ir mažuo-sius. Didiesiems priklausė 32 palati-nai, 3 kaštelionai (Krokvos, Vil-niaus ir Trakų) bei Žemaitijos sto-rasta. Lietuviai senatoriai buvo šie: IV. Vilniaus palatinas, VI. Vilniaus kaštelionas, VIII Trakų palatinas, X. Trakų kaštelionas, XXI Polocko palatinas, XXIII Naugarduko pala-tinas, Vitebsko palatinas, XXIX. Brestos palatinas, XXXI Mečislavo palatinas ir XXXV. Minsko palati-nas.

tą pačią galią kaip ir Lenkijos mar-šalas; juodu kiekvienas yra savo valstybėje nepriklausomai vienas nuo kito. Connor laikais Lietuvos generolu buvo kunigaikštis Sapiega.

Trečiame laiške randame seimų bei mažųjų seimų aprašymus. Iš-vardintos vietovės, kur vyksta ma-žieji seimai. Lietuvoje jie šaukiami Vilniuje, Trakuose, Gardine, Kau-ne, Lidoj, Panevėžyje; ir Žemaitijoje — Raseiniuose. Didysis seimas gali būt šaukiamas tik karaliaus arba primato laike interregnumo. Kara-lius privalo sušaukti seimą kas treji meti ir iš trijų vienas kitą sekančių seimų du vyksta Lenkijoje (dažniau-siai Varšuvoj), trečiasis Lietuvoj (Gardine, Trakų palatine).

Rašant apie įstatymus, pažymėta, kad Lietuva ir Voluinė turi savo įstatymus, skirtingus nuo Lenkijos.

Penktajame laiške skaitome apie didikų galią ir prastųjų vergiją. Di-dikais ar aristokratais yra laikomi visi, kurie gimsta ne vergais. Nei vienas aristokratas negali būti bau-džiamas be karaliaus žinios. Connor mini, kad kunigaikščiai Radvilai

jau nuo neatmenamų lakų turėjo iš-tisas kunigaikštijas, prijungtas prie jų dvarų. Autorius rašo, kad didikai gyveno labai ištaigingai.

Connor viešnagės Lenkijoje metu kunigaikštis Radvila pešėsi su prin-cu Sapiega dėl klausymo, kuris iš judviejų bus Neuburgo princesės globėju. Princesės motina kuni-gaikštienė Radvilienė buvo didžiau-sių dvarų visoj karalijoje paveldėto-ja. Šie didikai net buvo susišaukę savo kariuomenes į kovos lauką; į jų reikalus karalius nesikišo.

Autorius rašo, kad kumečių gy-venimas buvo labai vargingas, pras-čiokai tais laikais apavę gaminda-vosi iš medžio karnų.

Šiaip jau žmonės mėgę medžioti; aprašoma, kokie gyvuliai buvę me-džiojami ir kas valgoma (Tarp kit-ko, pamini, kad buvę medžiojami stumbrai). Pabaliavoti žmonės taip pat mėgę: vestuves šventė tris die-nas, o ir laidotuvių apeigos taip pat buvo nemenkos. Vyną gamino dve-jopą: raudoną ir baltą.

Lietuvos ūkininkai, pagal Con-nor aprašymą, gyvena vargingiau negu Lenkijos. Lietuvos baudžiau-ninkai dirba 5-6 dienas ponui, o tik pirmadienius turi sau. Jų duona juoda ruginė. Jis pastebi, kad že-maičiai esą ne tokia darbštūs, kaip lietuviai. Šie daug išgeria, ilgai gy-vena ir yra geri kariai.

Šeštame laiške kalbama apie kariuomenę; reikalui esant, lenkai gali surinkti 100,000 raitelių, gi lie-tuviai 70,000. Kariuomene veda du hetmonai: Lenkijos ir Lietuvos.

Čia randame aprašymų, parodan-čių Lenkijos ir Lietuvos karių nar-sumą. Pvz., kunigaikštis Radvila (Žygimanto II-jo laikais) su 7,000 vyrų atmušė 30,000 maskviečių ir iš jų atėmė Ulos pilį; princas Sa-piega apgynė Vendos pilį su 5,000 vyrų, kai juos puolė virš 24,000 maskviečių ir livoniečių.

Septintame laiške randame žinių apie piniginius vienetų ir prekes, kurios išvežamos į kitus kraštus. Čia vėl minima gausybė medaus ir žuvies Lietuvoje ir dedamas trum-pas gintaro aprašymas.

Aštuntajame laiške kalbant apie vokiečių kryžiuočių ordeną nuo pat įsikūrimo, nepraleidžiama nepami-nėjus lietuvių, daug kartų su jais mūšio lauke susidūrusių. Rašoma, kaip prie Henriko Kniprodeno Kęs-tutis buvo suimtas mūšio lauke, ka-linamas Marienburge. Pabėgęs iš nelaisvės, Kęstutis kovoja su magis-tru Konradu Zollneriu, su kuriuo teko kovoti ir Jogailai, Vytautui bei Švitrigailai. Prie Konrado Valenro-do kryžiuočiai buvo pasiekę net Kauno pilį, gi Ulrichas Jungingenas žuvo mūšyje su Vytautu.

Devintas laiškas skirtas mokslo bei medicinos praktikos aprašy-mams

Laiškų serija baigiama dešimtu **Pabaiga sekančiame psl.**

PIRMOJI KNYGA...

Atkelta iš 10 psl.

laišku, kuriame aprašytas Livonijos ordinas, jo istorija bei Kurliandijos kunigaikštystės įkūrimas, jos valdovai.

Knyga rašyta plačiajai publikai, bet ne mokslininkams. Autorius įvairiai pažymi, kad jis nėra istorikas, ir kad jis atsiprašo už klaidas ir trūkumus. Jis ir nepretenduoja į istorikus, tiksliai norįs būti pirmuoju, kuris anglų kalba patiekia žinių apie Lenkiją, o kartu, kaip matėme, ir apie Lietuvą.

Autoriaus netaiso, nekritikuoja, ne supažindintoja mūsų skaitytojus su šia knyga, — jos tikslas buvo tik parodyti, kad knygų pasaulyje dar irgi yra „nežinomų salų“, kurias įdomu atrasti ir aplankyti.

Irena T. Tamošaitienė

Leidžiami poeto Fausto Kiršos pomirtiniai raštai

— Lietuvių Rašytojų Draugija rūpinasi išleisti poeto Fausto Kiršos pomirtinius raštus, kuriuos yra suredagavęs Stasys Santvaras. Tai gausus kūrybos pluoštas, apimantis 410 mašinėlė rašytų puslapių. Į jį įeina eilėraščiai, nebaigti eilėraščiai, Aidų aidužių fragmentai, III ir IV Pelenai, Pabėgėliai, užrašai bei samprotavimai apie literatūrą ir kt. Medžiaga labai įdomi ir būdinga, kurios išsamų paaiškinimą gale pateikė redaktorius Stasys Santvaras. Tokiam veikalui išleisti reikalinga žymi pinigų suma. Iš velionies palikimo galima apmokėti tik dalį spausdinimo išlaidų. Kita dalį tikimasi surinkti iš visuomenės.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba maloniai prašo visus poeto Fausto Kiršos bičiulius ir kūrybos mylėtojus tuojau prisidėti auka prie jo pomirtinių raštų išleidimo. Mes laukiame ir stambesnių aukų, nes Faustas Kirša, kaip vienas iš žymiausių pomaironinės kartos poetų, yra vertas savo tautiečių paramos bent pomirtiniams raštams išleisti.

Visas aukas siųsti šiuo adresu: Lithuanian Writers' Association, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba

— Baigiama ruošti spaudai knyga apie prof. Juozą Eretą. Dalis knygos buvo spausdinama „Darbininko“ atkarpose. Knyga turės per 300 psl. ir bus gausiai iliustruota.

— Naujuoju „Nepriklausomos Lietuvos“, Kanadoje leidžiamo savaitraščio, redaktorių pakviestas ir sutiko būti J. Petrėnas, P. Tarulio slapyv. žinomas beletristas. Jis prieš kurį laiką redagavo SLA organą „Tėvynę“, leidžiamą New York'e.

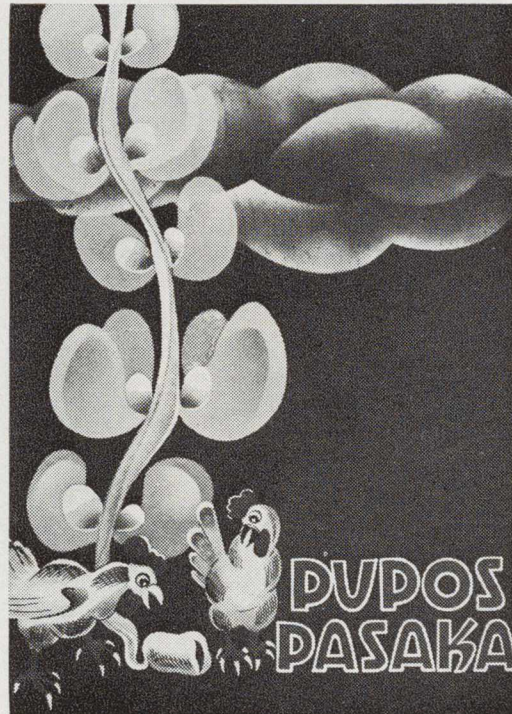
Knygos ir autoriai

Dail. P. Augiaus išpuošta „Pupos pasaka“

Šią knygą išleido dailininko šeima, minint dailininko 10 metų mirties sukaktį. Tai ne tik kultūringas paminklas kūrėjui dailininkui, bet ir labai reikalinga, reto gražumo dovana mažiesiems skaitytojams.

Knyga yra didelio formato, kietais viršeliais, su 10 spalvotų iliustracijų per visą puslapį ir tiek pat mažesnio formato spalvotų piešinių, paryškinančių tekstą.

Dail. P. Augius, neišeidamas iš savo stiliaus, sukūrė paprastus, nedetalizuotus, apibendrinančius piešinius, kurie žiūrovą kalba spalvų harmonija, ir minties ryškumu. Jie žavi žiūrovą savo guvia, linksma nuotaika, kuri trykšta lengvo humoro srove tiek į mažąjį, tiek į vyresnįjį skaitytoją. Didelė raidėm atspausstas tekstas palengvina pasaką skaityti pačiam pirmųjų metų skaitytojui.

P. Augiaus iliustruotos knygos viršelis

Lietuvių Saleziečių Italijoje spaudos darbas atliktas pasigėrėtinai. Kad mūsų mažieji daugiau sulauktų tokių leidinių. (j. b.)

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Mykolas Vaitkus, **Milžinų rungtynės**. 1940 - 1944 m. atsiminimai. VIII tomas. 206 psl. 1972. Išleido Nidos Knygų Klubas, nr. 86. Adr.: 2 Ladbroke Gardens, London, W. 11 2 PV, Gr. Britain. Kaina \$3, klubo nariams \$2.

Vytautas Alantas, **Amžinasis lietuvis**. Romanas. 412 psl. 1972. Išleido Nidos Knygų Klubas, nr. 84. Kaina \$4,50, nariams \$3,50

Lietuvos Universitetas. 1579-1803-1922. Redagavo Pranas Čepėna, ir red. komisija: pirm. vysk. V. Brizgys, nariai: kun. P. Dilys, profesoriai — St. Dirmantas, P. Jonikas, J. Meškauskas. Leidėjas Lietuvių Profesorų Draugija Amerikoje, Chicago, 1972. Spaudė M. Morkūno sp. Chicagoje. 1100 egz. Irišta kietais viršeliais kaina \$20,00

MINDAUGO KRIKŠTAS — LIETUVOS KRIKŠTAS

Vytauto Didžiojo universiteto alumnas J. M. Venclova, gilinęs studijas Heidelberge, apsigyvenęs Chicagoje, daug laiko paskyrė tyrinėjimui Lietuvos praeities šaltinių. Viena iš tokių jo studijų yra šis leidinys, kuriame jis, pasiremdamas daugeliu lietuvių ir kitataučių mokslininkų darbais, įrodinėja, kad Mindaugo krikštą ir bažnytinės provincijos įsteigimą reikia laikyti tikrąja data Lietuvos krikšto, o ne vėlesniąją, Joga'ilai vedus Lenkijos karalaite Jadvygą.

1251 m. Mindaugas apsikrikštijo su savo artimaisiais ir daugeliu savo tautiečių. Jo krikščionybė Lietuvoje buvo įleidusi šaknis ir jis pats mirė būdamas ištikimas krikščionybei. Be vyskupo Kristijono, popiežiaus paskirto Lietuvos bažnytinės provincijos valdytoju, Lietuvos pietuose — Jotvingių žemėj 1257 m. buvo kitas vyskupas Vitas, dominikonas. Netiesa, kad Mindaugas prieš mirtį buvo atsimetęs nuo krikščionybės. Faktus šia prasme yra iškreipę kryžiuočių kronikininkai, norėdami pateisinti ordino žygius prieš Lietuvą. Kad kryžiuočių kronikos šiuo neišlaiko kritikos, tai įrodė istorikas dr. J. Stakauskas savo veikale „Lietuva ir Vakarų Europa XIII amžiuje“. Šią nuomonę paremia prof. P. Penkauskas ir prof. A. Alekna.

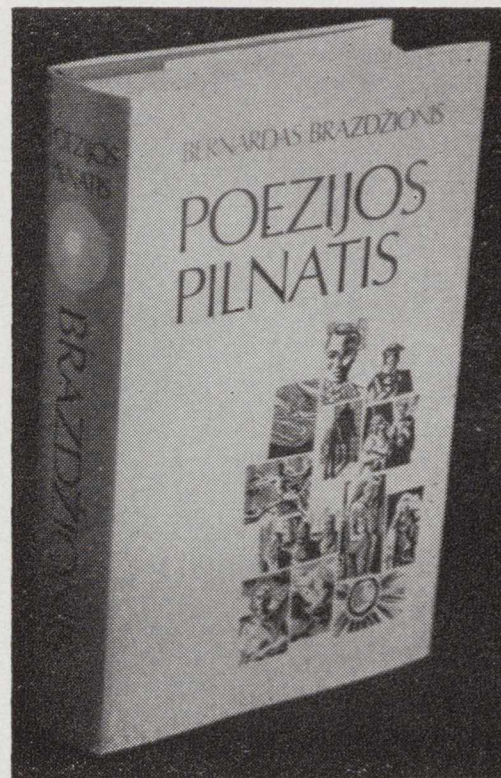
Neužgindijamas faktas, kad krikščionybė Lietuvoje neišnyko su Mindaugo mirtimi. Štai kunigaikštis Vytenis kvietė pranciškonus į Lietuvą. Gediminas savo laiške popiežiui rašė, kad Lietuvoje gyvena pranciškonai, dominikonai, kurie turi laisvę atlikinėti religines apeigas ir krikščionų žmones. Kęstučio ir Algirdo laikais Lietuvoje buvo bažnyčių, vienuolynų ir nemažai katalikų. Be to, Lietuvos rytuose gyveno daug krikščionių pravoslavų. Kad Jogaila, vssdamas Jadvygą, apsikrikštijo su būriu bajorų, tai dar nereiškia, kad visa Lietuva buvo pakrikštyta. Prof. S. ylos žodžiais, iš lenkų įtakos, kad jie mums davė krikštą, vis dar neišsivaduojame.

Šią studiją rašydamas, autorius įdėjo daug kruopštaus darbo, ką rodo knygelės gale pridėtas naudotos literatūros sąrašas, kuriam išvardinta net 45 autorių įvairiomis kalbomis paskelbti veikalai.

Studiją išleido JAV LB Brighton apyl. valdyba 1972 m.

Ig. Medziukas

— Teko išgirsti, kad nuo ateinančių metų į pensiją išeina „Europos Lietuvių“, Londone leidžiamo savaitraščio redaktorius **Kazys Barėnas**, „Nidos“ knygų klubą iškėlęs į vieną rimčiausių ir ilgiausiai gyvuojančių mūsų leidyklų, taip pat įsteigęs ir redagavęs literatūros almanachą „Pradalgės“. Pokario metu K. Barėnas išleido eilę beletristikos knygų, išaugdamas į vieną ryškiausių rašytojų, paskutiniaisiais metais laimėjęs V. Krėvės vardo ir Liet. Rašytojų Draugijos premijas — pastarąją už novelių romaną „21 Veronika“.

Kaina \$10

Užsisakyti:

Brazdžionio Rinktinė Leisti Komitetas
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

arba „Lietuvių Dienos“

4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029

Mūsų knygyne galite gauti daugelį kitų naujausių leidinių:

M. Gimbutienė, **Balts**. \$7.50

Dr. J. Končius, **Vytautas the Great**

Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4.

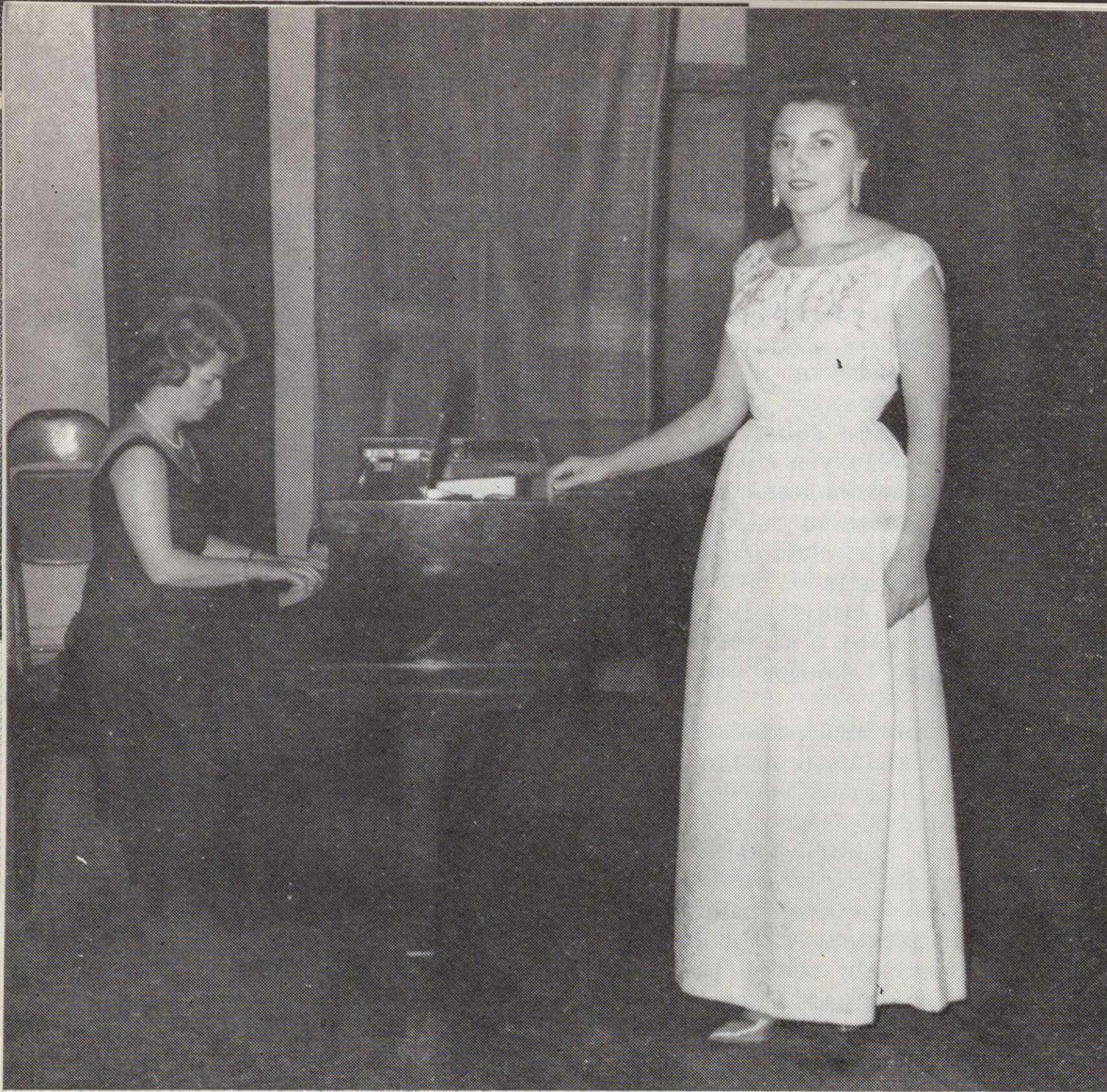
Lietuvių-Anglų kalbų žodynas. \$5.

Anglų-Lietuvių k. žodynas. \$6.

Lietuvių poetų Austrijoje antologija

— Australijoje „Minties“ spaustuvė pasiryžo tapti Australijos lietuvių poezijos antologijos „Terra Australis“ mecenatais (Spaustuvės savininkai yra Elena ir Pranas Nagiai ir Zigmas Kyzelis). Taip būsią atžymėtas lietuvių kūrybos 25 metų jubiliejus šiame krašte. Antologijos redaktorius — J. A. Jūragis.

Neskelbiama, kas į antologiją įtraukti; „Tėviškės Aidų“ nr. 4 (1972.II.8.) A. Aušrys, apie antologijos mecenatus rašydamas, mini eilę lietuvių poetų, gyvenusių ir kūrusių Australijoje nuo 1947 m., kada pirmasis čia atkilo Juozas Mikštas. Toliau minimi: Alfonsas Gričius, Julija Švabaitė, Juozas Almis Jūragis, Vincas Kazokas, Antanas Gasiūnas, M. Mykolaitytė-Slavėnienė, Jurgis Janavičius, Kazys Kunca, Jonas Rackus, Bronius Žalys, Marija Malakūnienė, Aldona Veščiuonaitė, Pranas Pusdešris, Pajauta, Aldona Prižgintaitė. Be abejo, jų yra ir daugiau. Antologija turės progos juos parodyti. Tik kodėl „Australijos žemė“? Ar jau taip greitai užmiršome, kad esame išdygę Lietuvos žemėj? A. Gričius, Julija Švabaitė dabar Amerikoje — ar jie vistiek bus „Australijos augalai“? Redakcija ir leidėjai turėtų pagalvoti.

Pirmieji Ginos Čapkauskienės žingsniai Montrealy, lietuvių parengimuose; akomponuoja nuolatinė pianistė M. Roch, su kuria G. Č. rengiasi koncertams ir dirba visą laiką.

A concert rehearsal with pianist M. Roch (who is Lithuanian parish organist and their musical leader).

PAKELIUI Į DAINOS MENO VIRŠŪNES

Ginos Čapkauskienės koncerto Los Angelėse belaukiant

Rašo Elena Vasylūnienė, Boston, Mass.

Palyginti su įvairiomis praktiškoms profesijoms, menininkų mes turime mažiausiai. Ypač nedidelis skaičius jų išaugo mūsų emigracijoje — kur mūsų jaunimas daugiausia metėsi į pelningas profesijas. Keli pianistai man yra žinomi, nei vieno smuikininko ar čelisto, gi gausiausia grupė yra dainininkų. Iš visų jų, išbarstytų po platųjį pasaulį, bene vertingiausius yra davusi mums Kanada. Gina Čapkauskienė irgi yra kanadietė. Ten ji ėjo mokslus, ten ir dirba kaip dainininkė solistė, dainuodama įvairiose televizijos ir radijo valandose.

Beveik septynerius metus ji pelnėsi duoną prancūziškoje Kanadoje, turėdama pasisekimo kanadiečių tarpe, todėl, kad ji nėra anglė, bet svetimtautė, lietuvė. Šalia jos padėties Kanadoje, kaip lietuvės, Ginos didžiausias pasisekimas yra jos balsas — tas Dievo duotas instrumentas, kurio net nereikėjo dėžėje nešioti arba rūpintis, kad jis būtų kieno nors atgabentas į salę. Šis instrumentas yra visuomet su atlikėju — dieną ir naktį reikia drebėti, kad nenusišaldytum, kad stygos nepervargtų, kad kas nors balsui neatsitiktų. Visi dainininkai kalba apie savo balsą ir reikalingas sąlygas jį išlaikyti tinkamoje aukštumoje, tik ne Gina. Jos bal-

sas yra kaip lankštingalos, savaime plaukias iš jos asmens, kaip įgimtas kalbėjimo balsas. Tai yra geros mokyklos dovana, kur balsui buvo rasta tinkama vieta, kad jis galėtų plaukti nenuvargintas ir gražus.

Gina savo balsinę medžiagą pradėjo lavinti dar Vokietijoje, būdama gimnazistė, dainuodama Mikulskio ansamblyje. Daug žmonių chore dainuoja ir į solistus neišėina. Gina turėjo gerus mokytojus, kurie ją mokė, ką reikia techniškai su savo balsu daryti ir kaip jį reikia naudoti, norint padaryti išpūdį klausytojui ir jį sužavėti. Ir Gina daro išpūdį: jos balsas plaukia natūraliai, laisvai, kaip paukščiuko, ypač jos aukštos gaidos, jos koloratūrinis registras yra įdomus. Tai registras, kur žodžiai pranyksta ir balsas, nelyginant instrumentas, plaukia laisvai ir aukštai.

Ginos programos yra įvairios ir įdomios. Ji skraido po visą Ameriką, kviečiama lietuviškųjų kolonijų, nuo Baltimorės iki Los Angeles, visur pasirodydama kuo puikiau ir užsitarnaudama sau simpatijų, įvertinimų ir pagyrimų. Lietuviškoji auditorija jai kelia ovacijas, nes ji to nuspelno ne tik savo balso grožiu ir jėga, bet ir šilta asmenybe, kuri

greit užmezga kontaktą su klausytoju, jį pagauna ir pavergia.

Gina maloni ir kaip žmogus: ji turi angliškai vadinamą "personality", kas sunkiai išvarčiama į lietuvių kalbą, bet kas visų jaučiama. Ji pasikalba su kiekvienu sutiktu, kas tik ją pakalbina, yra maloni, neišdidi ir turi sąmojaus. Šioji savybė gali būti įgimta ar įgyta: kas priklauso Kanados muzikų unijai ir gyvena ten kaip dainininkas profesionalas, galėjo išmokti ir tinkamo elgesio, kuris yra privalomas dainininkui, kaip dalis jo darbo ir pasiruošimo. Kas sutiks Giną, tikrai įsitikins čia pasakytais žodžiais. Linkiu kuo daugiausia su ja pabendrauti. Tai bus malonus priedas prie koncerto.

Kaip ir visi dainininkai ir menininkai, ir Gina turi svajonių — kiek patyriau, jos svajonė yra Europa ir europinė opera. Davinių tam ji turi, tik reikia laimės, — tat ir likime jai tuo keliu toliau eiti sėkmingai į sunkiai pasiekiamas dainos meno viršūnes ne tik savųjų, bet ir svetimtaučių tarpe. Jos laimėjimai bus ir lietuvių laimėjimai.

Kai Gina Čapkauskienė pradėjo studijuoti dainavimą, ji dar buvo Butkutė. Iš savo gyvenvietės — Joniškio, karui baigiantis, ji pasitraukė į Vakarus ir apsistojo Hanau mieste. Tenai ji lankė gimnaziją,

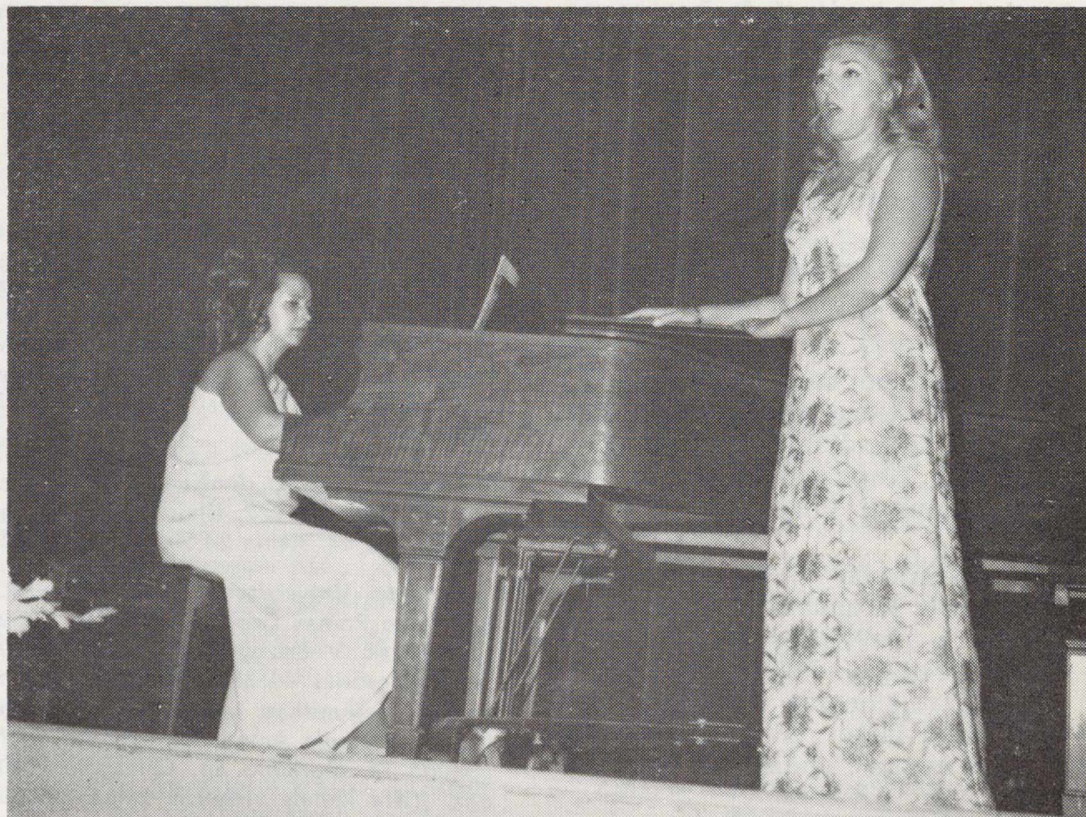

Gina Čapkauskienė Chicagoje, Jaunimo Centre "Draugo" romano premijos įteikimo šventėje 1970 m. Akomp. A. Vasaitis.

In Chicago, 1970, during literary prize awarding concert.

Gina Čapkauskienė Los Angeles Lietuvių Dienos programos koncerte 1971 metais; akomp. Raimonda Apeikytė. Foto L. Kantas

A concert in Los Angeles, 1971, with Raimonda Apeikytė at the piano.

aktyviai reiškėsi chore, tautinių šokių grupėje ir skautiškoje veikloje.

1949 m. jaunoji Gina su savo motina (tėvas mirė bolševikų kalėjime) atvyko į Kanadą ir apsigyveno Montrealyje. Čia ji įsijungė į tuometinę lietuvių kultūrinę veiklą.

Dainavimą Gina mėgo nuo pat savo vaikystės dienų. Daina jai buvo prie širdies visą laiką, tačiau apie dainavimo meną ji susimąstė tik Montrealyje. Jos pirmoji šio sunkaus meno mokytoja buvo op. solistė E. Kardelienė. Ištekėjusi, Gina ilgesnį laiką mokėsi pas prof. Pauliną Donaldą, muziką studijavo pas prof. J. Dubois ir lankė M.T.P. operos studiją, kur jai teko dainuoti koloratūrines partijas iš operų "Lucia di Lammermoor", "Die Zauberfloete" ir "La Boheme".

Jau studijuodama Gina dažnai dainavo įvairiuose lietuvių, anglų ir prancūzų parengimuose, o taip pat CKVL radio ir CFTM televizijos programose.

1960 metais ji dalyvavo Toronto Kivanis muzikos festivalyje, o 1961 m. — Montrealio muzikos festivalyje; abiejuose konkursuose išsikojo garbingas vietas.

1962 metais ji oficialiai debiutavo kaip profesionalė dainininkė "Sarah Fisher Concerts" koncerte.

1965 m. Gina pradėjo dainuoti "La Cigale" (lietuviškai "Žiogas") klube, kuris tuo metu buvo kaip ir operos pakaitalas, nes Montrealyje operos nėra. Ten buvo dainuojama tik arijos ir klasikinės dainos. Nors

ten dainuoti reikėjo beveik kas vakarą, kas nėra lengva jokiam dainininkui, bet "La Cigale" klube ji išdainavo šešerius metus ir įgavo daug praktiško patyrimo.

1967 metais pasaulinėje parodoje Expo 67 Gina dainavo trim atvejais.

Jos amerikinis debiutas buvo Chicagoje "Draugo" romano premijos įteikimo koncerte 1970 metais. Po to sekė daugelis koncertų įvairiose lietuvių kolonijose, o 1971 m. ji buvo pakviesta dainuoti Chicago Lietuvos Operoje, kur ji "Traviatoje" atliko Violetos partiją.

Po to vėl koncertai Kanadoje ir J. A. Valstybėse.

Vienas iš gražiausiai spaudoje sutiktų koncertų buvo pasirodymas Baltimorėje. Retas solistas taip nuširdžiai sutiktas publikos ir spaudos.

Gegužės 5 d. ji atliko Nakties Karalienės partiją iš operos "Stebuklingoji fleita", kurią iš "Goethe House" transliavo televizija. Tą pačią programą su simfoniniu orkestru Gina atliko gegužės 14 d. Sherbrooke mieste. Birželio 18 d. — koncertas kartu su sol. Stasiu Baru Los Angeles Šv. Kazimiero Lietuvių Dienoje, o rudenį — Hamiltone ir Montrealyje - Lietuvių Dienoje.

Dainavimą Gina studijuoja visą laiką. Šiuo metu ji balsą tobulina pas L. Narducci; o repertuarus ruošia su savo nuolatine akompaniatorė M. Roch.

G. Čapkauskienė koncertuoja Chicagoje; akomp. A. Kučiūnas.

Foto Virgilijus Kaulius, SJ

During a concert in Chicago; accompanist A. Kučiūnas.

Štai keletas spaudos atsiliepimų apie solistę Giną Čapkauskienę:

Solistė Gina Butkutė-Čapkauskienė savo dainavimo menu Bostone tikrai susilaukė pergalės. Nors ir nedėkingose akustinėse sąlygose pasirodydama, koncerto klausytojus ji pavergė gražiu balsu, meistriškai valdoma dainavimo technika, muzikine kultūra, paprastu, jaukiu, jokiais mostais neperkrautu laikymusi scenoje.

"Keleivis"

St. Santvaras

Dainininkė užimponavo: pirmiausia gera koloratūrine technika, o ir maloniu, lyrinio pobūdžio, balsu.

G. Čapkauskienė yra muzikali, tvirtos, nesvyruojančios intonacijos, visiškai subrendusi dainininkė. Ir, svarbiausia, rečiau pasitaikęs nedvejotinai koloratūrinis sopranas. "Draugas"

A. Kučiūnas

Sol. G. Čapkauskienė Violetos vaidmenyje "Traviatos op. (Chicago Lietuvos Operos pastatymas).

G. Čapkauskas as Violeta in "La Traviata", produced by Lith. Opera of Chicago.

Sol. G. Čapkauskienė po koncerto Bostone 1971 m. Akomp. Vytenis Vasyliūnas. Foto S. Urbonas
After a concert in Boston, 1971; with accompanist V. Vasyliūnas.

Gina Čapkauskienė turi gražų, jau gerai išlavintą sopraną, kurio aukštis ir jautrumas yra koloratūrinio pobūdžio, tačiau tembras turįs kiek tamsesnių spalvų, galėtų būti priskirtas prie lyrinių sopranų. Jos pasirinkta programa buvo nelengva, gerai išmokta ir tiksliai įvykdyta. Tai pristato ją mums kaip rimtai į savo meną žiūrinčią dainininkę. Aplamai Gina Čapkauskienė sudarė gražų prieauglį mūsų dainininkų šeimoje.

“Draugas” **Vladas Jakubėnas**

Gina Čapkauskienė turi gražų, sodrų koloratūrinį sopraną ir, kaip retai, aiškų žodį. Vokalinis temperamentas buvo logiškai suplanuotas atskleisti Violetos tragiką, konfliktus, viltį ir pabaigą.

Į operos šeimą ateina naujas talentas.

“Draugas” **Balys Chomskis**

Antrasis vaidinimas [“Traviata”] sekmadienį, gegužės 2, davė žymiai kitokį vaizdą; svarbiausią vaidmenį jam suteikė debutantė iš Montrealio atvykusi Gina Čapkauskienė. Prieš keletą savaičių ją buvo tekę girdėti “Laiškų Lietuviams” koncerte, kur ji padarė itin rimto išpildymo nelengva ir gerai paruošta programa. Dabar ji taip pat save pateisino vadovaujamoje operos rolėje. Gina Čapkauskienė turi didelį, skambų koloratūrinį sopraną su metaliniu skambesiu; balsas gerai išlavintas, laisvai apimęs visus registrus, nenustojęs skambesio žemo-

se gaidose, turįs puikias aukštas gaidas, tiek “piano”, tiek “forte”. Yra gražios išpildymo dovanos ir aiški dikcija...

...G. Čapkauskienė parodė ir aiškų igimtą vaidybinį gabumą. Kas ypač svarbu operoje, ji sugeba sceniškai jausti savo kūną, pozą ir judesiu išreikšdama pergyvenamojo momento nuotaiką. Rolė neabejotinai buvo jos apgalvota ir paruošta.

... G. Čapkauskienės asmenyje įgijome stambų naują įnašą mūsų dainininkų šeimoje: jos debiutas sudarė svarbiausiąjį šiuometinio sezono įdomumą.

“Aidai”, 1971, nr. 6

Vladas Jakubėnas

Dainininkė Gina Čapkauskienė savo balso grožiu, balso švelnumu bei stiprumu padarė klausytojams nepaprastą išpūdį. Buvo keli kartus iššaukta net bisui. Subtili jos dainuojamo teksto interpretacija, sujungta su tobula vaidyba ir dideliu įsijautimu ir išgyvenimu parodė ją esant aukšto lygio dainininkę.

Tai tikra lakštingala, apdovanota iš prigimties žaviu balsu — koloratūriniu sopranu, kurio jai galėtų pavydėti daugelis dainininkių. Buvo vienas malonumas klausytis tokios puikios dainuotojos, kurią losangeliečiai ilgai prisimins, nes ji paliko jų širdyse daug grožio kibirkščių.

“Lietuviai Amerikos Vakaruose”

Juozas Tininis

Sol. G. Čapkauskienė M. T. P. operos studijoje Montrealyje Lucijos vaidmenyje, p. “Lucia di Lammermoor”, III aktas. (1966).

G. Čapkauskas as Lucia in Donizetti's “Lucia di Lammermoor” (1966).

Sol. G. Čapkauskienė dainuoja Expo 1967 Montrealyje (dainavo 3 kartus).

One of G. Čapkauskas' three performances at Expo 67, in Montreal.

Dainininkė užimponavo ne tik vaikiu, temperamentingu dainavimu, bet ir savo patrauklia asmenybe. Klausantis traviatiškos lyrikos ir koloratūrinių trelių, prisiminė Montrealio laikraštininko sakiny: Gina dainavo lakštingalos lengvumu ir su didele meile savo menui.

“Draugas”

Pr. V.(išvydas)

Solistė Gina Čapkauskienė spaudos jau buvo plačiai išgarsinta, su visom liaupsėm pristatyta. Ne daug ką galėtume pridėti. Ji visiem padarė išpūdį, kaip rimta ir gera dainininkė. Turi stiprų balsą, mėgsta aukštas gaidas ir koloratūrinius trelius, dainuoja kultūringai ir patraukliai. Tad nenuostabu, kad New Yorko šiaip jau gana šaltą ir rezervuotą publiką ji gana greit pagavo ir sušildė.

Solistė Gina Čapkauskienė koncertą pradėjo S. Gailevičiaus Klajūnu. Toliau buvo V. Jakubėno — Gėlės iš šieno, B. Budriūno — arija iš kantatos “Tėviškės namai”.

Antrąją dalį pradėjo ilgoka arija iš G. Donizetti operos Lucia di Lammermoor. Arija sudėtinga, bet solistė čia ir parodė savo puikų dainavimo stilių. Tai buvo jos dainavimo viršūnė. Bisui padainavo ariją iš Mozarto “Die Zauberflöte”.

Dar keletą dainų ji atliko su oktetu. Okteto fone jos balsas skraidžiojo ir žaidė labai patraukliai.

“Darbininkas” **p. j. (P. Jurkus)**

Ištraukos iš spaudos atsiliepimų angliškai ir prancūziškai — 2 psl., prie viršelio istorijos.

DIENRAŠTIS “DRAUGAS” ŠVENČIA 60 M. SUKAKTĮ

Dienraštis “Draugas” Chicagoje, leidžiamas T. Marijonų, atšventė savo 60 metų sukaktį. Mūsų spaudos praktikoje tai ilgas kelias, o šiuo atveju ir sėkmingas, vedęs laikraštį nuolatine tobulėjimo linkme. Laikraštis apima visą liet. išeivių gyvenimą, gausiai informuodamas korespondencijomis veiklą ir įvykius kolonijose ir duodamas kronikos žinių iš viso pasaulio.

Jo vedamieji visuomet užgriebia aktualiausius ir labiausiai mums rūpimus klausimus; dedama nemažai straipsnių įvairiomis temomis, neišsikiriant nė politikos. Kas šeštadienį leidžiamas 8 psl. kultūrinis priedas apima liet. literatūros, meno, teatro ir kitus kult. veiklos reiškinius bei problemas. Laikraščio atkarpoje per metus perleidžiami keli romanai ir šiaip pasiskaitymai. Be to, y a visa eilė skyrių, kaip Moterų, Akademinių jaunimo, neišskyrus nė satyros bei humoro, vedamo nebanaliai ir gerai nuteikiančiai.

L. MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS 25 METŲ SUKAKTIS

“JAV neturėtų net ir simboliškai pritarti Baltijos valstybių okupacijai”

Š. m. balandžio 29 d. New Yorke, Praza viešbuty, iškilmingai paminėta Lietuvių Moterų Klubų Federacijos 25 metų sukaktis. Posėdyje dalyvavo, be lietuvių, Federacijos delegacijų ir jos svečių, latvių, esčių bei kitų tautybių moterų atstovių ir būsimoji General Federation of Women's Clubs pirmininkė Mrs. K. V. Haugan, žymi amerikiečių visuomenininkė.

Minėjimą pradėjo ligšiolinė LM-KF pirm. V. Jonuškaitė-Leskaitienė; S. Valiukienė pagiedojo himnus; invokaciją sukalbėjo T. L. Andriekus, OFM.

Balandžio 30 d. Federacijos darbo posėdyje išrinkta nauja valdyba: Irena Banaitienė, Viktorija Čečetienė, Aldona Čekienė, Elena Legeckienė, Malvina Klivečkienė, dr. Marija Kregždienė, Margarita Samatienė, Sofija Skobeikienė ir Salomėja Valiukienė. Kandidatės: Elena Kulber, Genovaitė Vėbrienė ir Irena Žemaitaitienė. Rev. komisija: Aleksandra Kazickienė, Valerija Šileikienė, dr. Jadvyga Vytuvienė.

Valdybos narės pirmininkę išsirinks vėliau. (E)

Liet. Moterų Klubų Federacijos valdyba, veikusi iki š. m. bal. 30 d. su viešnia iš Washingtono Kermit V. Haugan.

Sėdi (iš k.): V. Čečetienė, pi m. V. Leskaitienė, Mrs. K. Haugan, G. Žilionienė, A. Kazickienė; stovi: dr. J. Vytuvienė, S. Kobeikienė, dr. M. Kregždienė, P. Ivašauskienė, M. Noreikienė, M. Ulėnienė ir V. Šileikienė.

Foto V. Maželis

The latest Board of LWCF at their final meeting, April 30, with Mrs. Kermit V. Haugan, (seated, center) a guest from Washington.

Pirm. V. Leskaitienei pranešus apie ligšiolinę klubų veiklą, sekė sveikinimai žodžiu ir raštu. Kalbėtojus pristatė Regina Žymantaitė.

Žodžiu sveikino Lietuvos gen. sulas New Yorke A. Simutis savo ir atstovo Washingtono J. Kajecko vardu; kiti sveikintojai: Vliko pirm. dr. J. K. Valiūnas, ACEN ir Lietuvos Laisvės K-to vardu V. Sidzikauskas ir kt.

Iš sveikinimų raštu paminėtina p. Patricios Nixon sveikinimas, kuriame pabrėžiama, kad Federacijos ryšiai naudingi ne tik jos nariams bet visam kraštui.

New Yorko valst. sen. James L. Buckley telegramoj pažymėjo, kad “JAV-bės niekuomet nėra pripažinusios Baltijos valstybių okupacijos. Aš tai sveikinu, nes **JAV neturėtų net ir simboliškai pritarti sovietų isivyravimui tuose kraštuose.** Tuo metu, kai atsiranda žmonių, siekiančių užkirsti kelią laisvojo pasaulio informacijos skleidimui gyvenantiems komunistų nepakeliamoje priespaudoje, aš dėkoju už jūsų pastangas savo tautiečių labui ir drauge su jumis jungiuos maldoje už greitą Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.”

Liet. Moterų Klubų Federacijos narės 1968 m. New Yorke, švenčiant

organizacijos 20 metų sukaktį. Iš dešinės 3-čia pirm. V. Leskaitienė.

Members of the Federation of Lith. Women's Clubs (1968) commemorating their 20th anniversary.

ADMINISTRACIJA RAŠO

GARBĖS PRENUMERATOS \$12.00
už 1972 metus atsiuntė:

P. Antanaitis, Huettenfeld, Vak.
Vokietija; G. J. Okunis, Flushing,
N. Y.

L. D. žurnalą paremti aukojo:

Po \$2.— J. Bacevičius, Toronto,
Canada, J. Bakšys, Toronto, Cana-
da, A. Matjoška, Dorchester, Mass.,
K. K. Miklas, Prainview, N. Y., J.
Valiukevičius, Glendale, Calif.

Visiems širdingai dėkojam.

LD administracija

“Lietuvių Dienų”

METINIS PIKNIKAS

šiemet įvyksta rugsėjo 17 d., Bur-
banke, Calif., nuolatinėje vietoje.

Piknike, kaip ir ankstesniais me-
tais, bus skirstomos burtų keliu do-
vanos skaitytojams. Dovanų šiemet
ypatingai gausu: 19 inčių nešioja-
mas spalv. TV aparatas, dailininko
J. Pautieniaus paveikslas, daug
knygų ir plokštelių. Įsigiję iš anks-
to bilietus, nesigailėsite.

Pikniko metu gera proga susitikti
su žurnalo leidėjais ir skaitytojais,
kurių visuomet prisirenka gausiai
net iš tolimiausių vietų. Tat iki pa-
simatymo! Adm-ja

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — “Darbininko” adm ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
‘Draugas’, ‘Marginiai’, ‘Terra’ Gifts
International.

Cleveland, Ohio — “Dirva”, V. Rociūnas
Detroit, Mich. — “Gaiva”, “Neringa”.
St. Anthony’s Parish Library.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Kenosha, Wis. — B. Juška.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — “Spauda”.

Woodhaven, N. Y. — “Romuva”.

Anglijoje

Kew, Surrey — “Dainora”.

Bradford, Yorks — Kun. J. kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas

St. Kilda — N. Butkūnas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su “Lietuvių Dienomis”

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM

Šeštadieniais 11:30 — 12:00 p. p.

Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. Stasė
Pautienienė; ižd. J. Mitkus, 3375 Bennett
Dr., Hollywood, Calif. 90068; Programos
vedėjai: Vl. Gilyš, P. Jasiukonis, vyr. red.
S. Pautienienė, 841 Stanford St., Santa
Monica, Calif. 90403; Telef.: 829-3779

Baltimore, Md.

“RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS”

Girdima Marylande ir Washington, D.C.

Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto

per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.

Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515

Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.

AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų

WHIL Boston, Mass. 02155

Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama **Stepono ir Valentinos Minkų**, gir-
dima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**
Boston, Mass. — WLYN - 1360

Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIOJO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10 val. — 11 val. priešpiet.

Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
“Vakaruškos” pirmad. vak. 7:00 — 8:00.

Visos programos iš

WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Isteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis**.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Jei reikia apdrausti
namus, automobilį, gyvybę ir pn..
pirkti ar parduoti nuosavybę,
Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles.
California 90029.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian

Produced by **Anthony J. RUDIS**

Listener Participation Program

PHONE 445-6842 and ask a question

Saturday 8 p. m. to 9 p. m.

WXRT-FM 93.1 MHz.

Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Proroma

TĖVYNĖS GARSAI

Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro

per WXEN-FM stotį 106,5 mc..

Vedėjas **Juozas Stempužis**.

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121

Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc

Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį

nuo 8:00 iki 9:00 vakare

Vedėjas — **Ralph Valatka**

Telefonas: 537-5550.

17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219

Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.

Sekmadieniais 8:15 — 9:05 val. ryto

Išlaiko Radijo Klubas.

Klubo pirm. — inž. **Vacys Urbonas**.

17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240

Telefonas: KE 7-9642.

Hartford, Conn.

“TĖVYNĖS GARSAI”

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė

WBMI - FM 95.7 mc.

Kiekv. sekmadienį 12 val. — 1 val. p. p.

Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**.

273 Victoria Rr., Hartford, Conn.

Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

“LIETUVOS ATSIMINIMŲ” radijo valanda

girdima kiekv. šeštad. 5 — 6 v. p.p.

iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.

ir 97.9 meg. FM.

Direktorius **Jokubas J. Stukas**,

1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092

232-5565. (Code 201)

Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM

pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.

Vedėjas **J. J. Stukas**.

“LAISVĖS ŽIBURYS”

Girdima kiekvieną sekmadienį

nuo 9 iki 10 val. ryto

iš WHBI stoties 105.9 FM banga.

Adresas: **Romas Kezys**, 62-15 69 place,

Middle Village, N.Y. 11379.

Telefonas: TW 4-1288.

— Visiems mūsų prenumerato-
riams primename, kad jau pats lai-
kas atsilyginti skolą už 1971 metus
ir siųsti prenumeratą už 1972 m.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.

Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.

Programas tvarko ir praveda

redakcinis kolektyvas.

Rašyti: “Bendruomenės Balsas”

1203 Green St., Phila., Pa. 19123.

Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in

Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc

Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.

Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai.

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15210

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadieniais 6 val. popiet.

per WCMF-FM, 96,5 mc.

Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.

Klubo valdyba: **Pr. Puidokas**, pirm., 580

Wilkins St., (14621); **A. Cieminis**, vicep.,

R. Kiršteinis, sek. 229 Nester St. (14621);

V. Žmuidzinis, ižd., **L. Laukaitienė**, narė.

Programų vedėjai: **O. Adomaitienė**, **A.**

Cieminis, **V. ir N. Draugeliai**, **A. Dziako-**

nas, **St. Ilgūnas**, **R. Kiršteinis**, **Br. Krokys**,

V. ir B. Litvinai, **J. Šipaila**, **D. Šturilienė**,

V. Žmuidzinis.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.

Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00.

Programos vedėjas ir direktorius

John D. Adams (Adomaitis).

5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.

Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.

CFMB stotis — Banga 1410.

Programos vedėjas **L. Stankevičius**.

1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada

Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

7 radijo programos savaitėje

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio

4 — 5 val. p. p.

Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.

Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.

Visos programos transliuojamos iš

Toronto stoties CHIN, banga 101 FM

Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.

175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.

Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.

iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,

41,15 ir 50,34 metry bangomis.

Vedėjas **Dr. J. Gailius**.

Circonvallazione Nomentana 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.

Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku

ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.

Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metry.

Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.

Adresas: Sezione Litvana, Stazione Radio

CITTA DEL VATICANO.

Organizers of the Los Angeles Folk Song and Folk Dance Festival on June 4th; the Lith. Community Youth Ensemble and leading collaborators.

Scenes from Festival on p. 23.

Los Angeles Jaunimo šventės birželio 4 d. rengėjai — LB Jaunimo Ansamblis ir bendradarbiai.

Pačioj kairėj akord. L. Baškauskas; sėdi (iš k.): J. Šepetytė, muz. G. Gudauskienė, O. Razutienė, vadovė; pianistė O. Barauskienė; D. Razutytė, L. Zaikienė, Santa Monikos grupės vad.; I. Tumienė, "Audros" grupės vad. (stovi dešimėj).

Trejetas šventės vaizdų — 23 p.

People Are Not for the Flames

Nor Are Their Aspirations To Be Quenched

On May 21, Western newsmen in Moscow were informed by telephone from Kaunas that several thousand youngsters had battled Soviet policemen and soldiers there last week in a riot that developed after a young Lithuanian, Romas Kalanta, 20, publicly burned himself to death.

Romas Kalanta, a Roman Catholic, factory worker and night school student, decided to sacrifice himself for political reasons. At noon on Saturday, May 13, he went to a busy park near the Kaunas music theater, poured nearly a gallon of gasoline over himself and set fire to it. He died 12 hours later.

The rioting began after the funeral of the young man on Thursday and continued through Friday. Thousands of young Lithuanians swarmed into the streets shouting FREEDOM, FREEDOM, and FREEDOM FOR LITHUANIA! They used sticks and stones for weapons to battle the truncheon swinging local police who could not control them. One or two policemen reportedly died later in hospital of injuries inflicted by the rioters.

On Friday, May 19, the feared KGB troops were sent in. Several hundred people were reportedly arrested. No count of total casualties among the rioters was available.

There was no visible unrest in Kaunas in the day of the report, but the streets were still jammed with police arresting long-haired and other "suspicious" people. The site near the center of town where the dramatic suicide took

place, was cordoned off by police. Flowers thrown there by sympathizers were removed.

Authorities denounced Kalanta publicly in the local newspaper "Kaunas Tiesa" as having been "mentally disturbed" and a "drug addict". Soviet officials were also reported threatening the persons who transmitted the information to Moscow with imprisonment for anti-Soviet slander.

First reports about the self-immolation and riots in Kaunas were heard over the CBS radio Sunday, May 21st. On Monday, following, there were front page articles in the London Times, Washington Post, Wall Street Journal, Newsday and Los Angeles Times; articles also appeared in the New York Daily News (page 7), The New York Times (p. 5), and other newspapers. Among the news services that reported on the event from Moscow were the Associated Press and the Chicago Tribune Press Service.

The German press has voiced following opinions. DIE ZEIT: The Torch of Kaunas has demonstrated the inheritance of ancient weaknesses by New Russia... the explosive matter of its vast national pluralism is not to be kept under control even by force. In pursuance of its superpower politics the Soviet Union is ever more frequently coming into confrontation with risk-bearing inner political factors.

Continued on next page

L I E T U V I U
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

JUNE

1972

UNIVERSITY OF ILLINOIS INSTITUTES LITHUA- NIAN STUDIES

J. Kavaliūnas (l.) chairman of the Lith. Education Council and Dr. J. Valaitis (r.) Board chairman of the Lithuanian Foundation signing an agreement with the Illinois University's School of Liberal Arts faculty for introducing Lithuanian studies there. Standing are (l. to r.): L. Raslavičius, gen. manager of Educational Council (as senior Economic Analyst of United Air Lines he received his company's special citation for the present initiative "which he successfully led"); asst. dean, prof. R. L. Hess; dean, prof. Donner, Dr. K. Ambrazaitis, President of Lith. Foundation; Dr. J. Prunskis, editor of "Draugas".

Pasirašoma sutartis su Ilinoio universitetu dėl lietuvių k. ir literatūros studijų įvedimo.

Circle Campus of the University of Illinois where range of courses in Lithuanian language and literature has been instituted. The program starts in September and already over 125 students have enrolled. An option is also available for a minor in Lithuanian studies.

Illinois universitetas, kuriame įvestos lietuvių k. ir literatūros studijos.

PEOPLE ARE NOT FOR THE FLAMES...

Continued from page 17

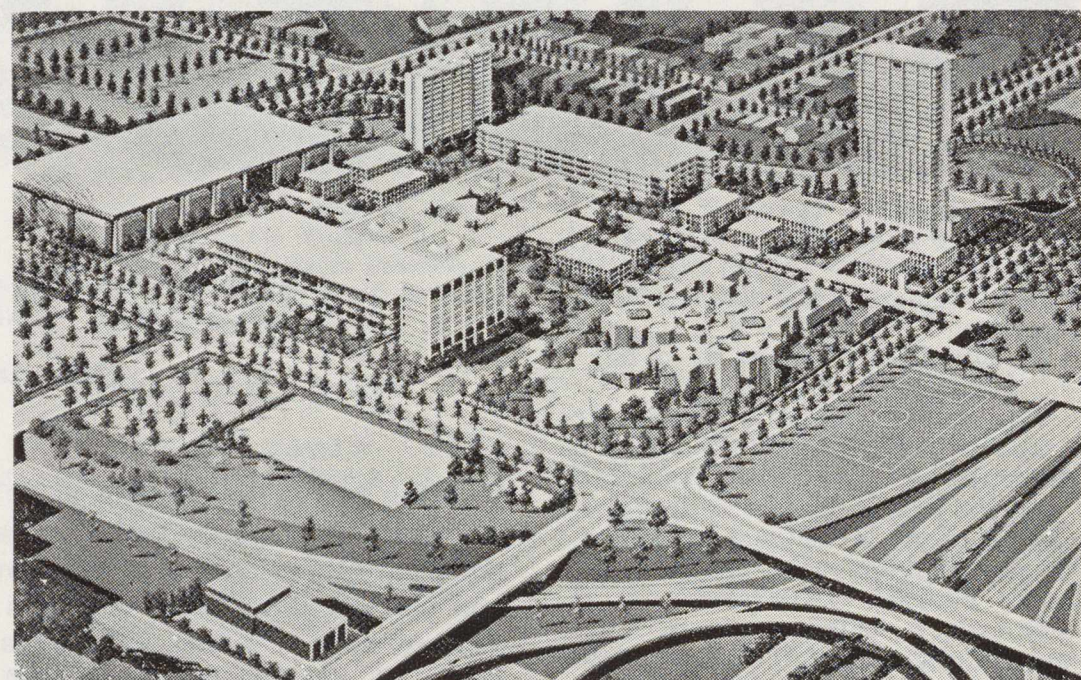
According to "Frankfurter Allgemeine Zeitung" (May 26): The efforts of the soviet government were directed to hush down the Lithuanian rioting of last week. Now that the whole world is aware of the facts the soviets are endeavoring to deny the political aspect of the events... to imply that the self-immolated youth had been only a mentally ill person... that the demonstrations on the occasion of his funeral were carried out by a handful of ex-convict young mobsters.

...The self-contradictions of the soviets are obvious. A suicide of a mentally ill person would not fill the streets with thousands of protesters. Especially under conditions where the monopolist authorities and their police can by themselves determine how to quell demonstrations... Still Moscow is upset — and with real cause. Dissatisfaction with dictatorship in countries under communist control is starting to assert itself, primarily and as a rule — in form of nationalist protest.

Besides, this is only the beginning of what is about to follow... deliberates "Frankfurter Allgemeine Zeitung".

Lithuanian youth undoubtedly knows about the Czech youngster Jan Palach who had burned himself up a couple years ago to protest the enslavement of his nation. The recent Kaunas demonstration had started peacefully and would have been completed so if not for provocations of the police. For everybody living in a trap of communist dictatorship is aware of the consequences of any public protest. Such an undertaking is quite impossible, it is instantly liquidated, the participants of such a protest are punished, persecuted — by the most refined of police methods. Of this the youth of Kaunas knows quite well.

On our part, we are not here resolving the question of whether self-immolation is the just way of protesting slavery. Even any out-of-hand uprising endeavor should

not light-mindedly be propagated. Yet we feel that the latest event in Kaunas has been one resulting from a situation of extreme despair. A Lithuanian proverb says that a drowning person could grasp upon a razor blade. In a different sense the situation in Lithuania is such that the hatred of foreign oppression has become like an infected wound the suppression of which can only engender an ugly outburst. Whereas a feverish eruption of sentiments is deeply, painfully felt by all of us, too, and especially by our youth. And once upon a time such an eruption may occur of a devastating intensity which neither the terror-hardened KGB will be able to control.

Clem's Polskie Deli

★ Specializing In home made Fresh & Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

MODERN ART AND MARRIAGE PROPOSAL

By Juozas Tininis

(From a novel "Australian Wife")

CHAPTER IX

Life is difficult for those unhappily in love, as can be seen from the instance of Youzie Vingytė. Whereas, how pleasant it is to be in love and to know that your love is responded by the other partner. Since the beginning of our acquaintance I have a feeling that Moira likes me and that with each repeated meeting our spiritual ties are becoming stronger. I am constantly thinking of her during my work and even awaiting the hour when I shall see her and be together again.

Once I come across a notice in the newspaper that an exhibition of French abstract painting is opening at the Sydney Art Gallery. I tell Moira about this and invite her to come along with me. She gladly consents. The opening is to take place on Sunday at noon. I am at the Gallery ahead of time. After a short wait I see Moira coming. We meet on the entrance steps and are soon inside the hall. All four of its walls are hung up with abstract paintings, done by various artists. Everywhere about us ladies of all ages are present, well dressed and rustling in their silk gowns. I gather the fragrances of their Chanel perfumes and recall the pleasant odors of lilacs blooming in springtime around my father's orchard. My attention is drawn, thus, not by the abstract pictures alone, but also by the sophistication of the hats, the veils, the pendant necklaces and the colored gowns of the women.

I have participated in many ceremonies in Europe, yet nowhere have I come across such luxurious attire of the women. Though as soon as I hear their judgements passed with reference to paintings my opinion of women dampens somewhat. The outward glamor of their dress by far surpasses any critical understanding of art that they may possess. Still, an absolute ideal of perfection is nowhere attained in our world. So, is it not enough that women themselves are beautiful to behold, that they possess poise and elegance?

The exhibition is opened by the French consul in Sydney who delivers a speech on the importance of abstract art to people of the twentieth century. The thoughts he expresses appeal to me. Rarely does one find a person able so deeply

and attractively to speak on art.

— Moira, what do you think about abstract art? So much discussions are going on about it today both in private talk and in public print.

— To me it appears to be a childish achievement. In no way can I agree with what the French consul has said... And I don't understand this art.

— You don't even need to understand it. Most important is that you let this art act upon yourself.

— Abstract art has nothing to offer to me emotionally.

— Yet it says a great deal to me.

— Besides, without understanding anything about the technique of painting, I find that it is not difficult to paint abstract.

— There you are right. My colleague-artists while living in Lithuania were mostly realists, the same as I was. Now, as they are dispersed around the whole world, they have become abstracts. Isn't that strange?

— I reject abstract creativity altogether, Algis.

— Now you are not right, Moira. Abstract art contains something of value too. You must only learn how to get into the feeling of its secrets. There was a time when I did not like modern poetry, though today a transformation has happened to me. Modern poetry is similar to a woman of unattractive physical features but harboring a soul of rare beauty and nobility. I keep memorizing much verse of the contemporary modernist writers of our nation: they open doors into new realms of existence for me. The same can be said about abstract art. You must learn to get along with it gradually at first, and then you'll not even notice how it will become attractive to you.

— I have read bits of modern Australian poetry, only I didn't succeed finding anything beautiful in it. Nobody can transform me into an admirer of modern poetry or of abstract art. Abstractists are dehumanizing art.

— It is not quite so. Artists have discovered in abstract art other worlds where everything is new, original and pulsates with youth.

— New, yet silly — Algis. And I find no youthfulness in these paintings. It is not youth depicted here but a degradation of the spirit.

— Moira, you are exaggerating.

Do you really find nothing worthy in this exhibition?

— The only painting that I find having some meaning here is Picasso's "Girl Before a Mirror".

I am aware that Moira has no understanding of either modern or abstract art and have to give up talking about it with her.

Through with our inspection of the exhibition we leave for Domain Park alongside which the Art Gallery building stands. There are plenty of benches in the tree shade and we sit down upon one of them. I have prepared a surprise for Moira today. After a short silence, agitated and slightly alarmed I speak up:

— Moira I must now talk with you about a most serious matter.

— Is that so! Well, tell me what's on our heart.

— Since the day I started meeting with you, Moira, I do not feel myself too lonesome anymore.

— It's nice to hear this, Algis. I felt from the very beginning that I will be able to dispel your gloom of loneliness...

— And make me happy. Moira, I love you. Will you be my wife?

A sudden silence. Her gaze is cast toward the earth and she is pondering. I await her answer.

— Moira, why don't you reply?

— I don't know what to reply, so suddenly surprised with something so unexpected. I'll have to talk to my mother first.

Moira still has not lifted her gaze from the ground. I am searching her face which to me seems of a person solving a most difficult problem. Then she raises her head and in a voice trembling a bit she says:

— Algis, will you see me off to the tramway stop?

— I can see you off to your very home.

— That's unnecessary. I am too excited. I want to ride home alone.

She swiftly rises from the bench and I escort her out of Domain Park into the street. We walk in silence, as though we had been quarreling. Soon we reach the spot where the tramcar stops. It's the

first time I see Moira so quiet. It is as though she had been dumbstricken.

Finally a tramcar halts in front of us. Moira jumps up on the landing place and with a wave of her hand is gone.

Could my proposal have caused so much agitation that she even forgot to bid a proper farewell? I feel vexed having been left all alone thus. I had imagined that she would leap to my neck and embrace me upon hearing my proposal. What actually happened now is quite the reverse. Apparently, one can never guess in advance how a woman will act in a certain given situation. I am now trying to envision Moira's thoughts speeding through her mind as she is travelling home. The fine mood I had been in upon leaving the Gallery is now gone. I am feeling unhappy.

In search of comfort I turn toward Sydney's Public Library building which is open on Sundays too.

There are but few people sitting and reading at the long tables of the great hall. From a shelf I pick up a volume of "Philosophical Consolations" by Boethius. I search for precepts in this book that could disperse the clouds of anxiety which are so suddenly brewing up within me.

Two hours later I leave the Library and return home. The words that Moira had uttered on the bench in Domain Park are still echoing in my mind.

Now I retreat to my studio and begin a painting of a landscape with a grove of trees on a hill-slope. Evening approaches and finds me immersed in my labors.

From the Lithuanian
Translated by A. Milukas

DARBININKAS

pertvarkytas, gausiai iliustruotas, 12 p.
išeina kartą savaitėje. Prenumerata metams: \$8.00.

Administracijoje veikia Spaudos kioskas. — Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue • Brooklyn, N. Y 11221 • Tel. GL 2-2923

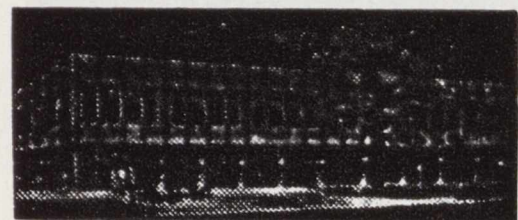
**DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO
SĄKAITAS**

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE
ČEKĮ DABAR.

6% UŽ TERMINUOTUS
HOUSING CD
INDELIUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo
TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Pat-
ented in Switzerland and
Registered in U.S.A. and
Canada, Europa, Germany,
Austria. It cures Dandruff,
Falling Hair, Itching scalp,
Splitting ends, Strength-
ening Hair, Root growth,
and restoring NATURAL
HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald
or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16
week supply \$6.00. Money Order,
P.P., Send today —

J I B LABORATORIES

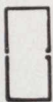
1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

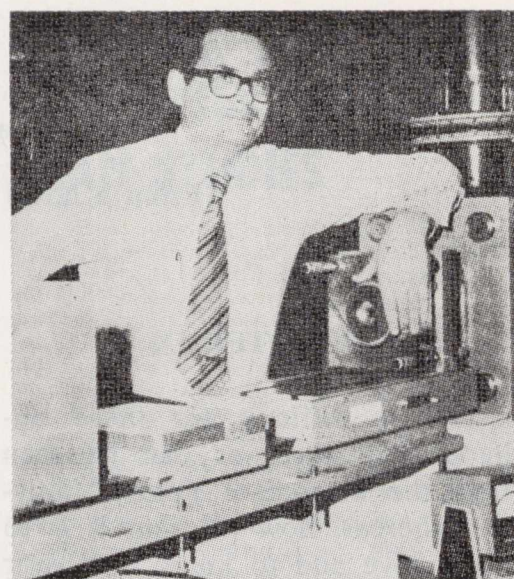
B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Algimantas Kezys, SJ and Vla-
das Būtėnas have undertaken a
journey of studies into the old Lith-
uanian colonies of the mining re-
gions of Pennsylvania. They will
be recording, by photographs and
in text, the extant monuments and
live facts of their countrymen's ac-
tivities and cultural heritage in
old Lithuanian Pennsylvania. Their
historic findings are to be enhanced
by testimony of present day life
conditions and prospects there. Ac-
companying them is Miss Elena
Bradūnaitė of UCLA, who is making
her master's degree in folklore
and is delegated by her University
to obtain recordings of Lithuanian
folksongs still performed live in
the regions.

Dr P. Avižonis

● Chicago's Northern Illinois
University's competition for voca-
lists and instrumentalists ended
with Dalia Zakaraitė, a mezzoso-
prano and senior student of musical
science, winning the first prize.
She then had a concert appearance
with the University's symphony
orchestra performing "Samson and
Delilah's" aria by Saint-Seans, and
a vocal recital as part of her
studies program where among
other pieces she sang some com-
posed by her husband Dr. J. Bach.

● The annual extension of
Montreal's Expo '67 "Man and His
World" is to have a Lithuanian
section again this year, pending
the fruitful outcome of negotia-
tions with the Canadian Folk Arts
Council to obtain the former Pa-
villion of Canada at the famous ex-
position.

"Litas" Credit Union of Mont-
real has already made a contribu-
tion of \$213 toward maintenance
expenses. Another contribution has
been received from the Catholic
Association of Lithuanian Women
in Canada. In charge of prepara-
tions for the Lithuanian section is
Mrs. Beniušas.

● Audronė Simonaitytė had com-
pleted a Musical high-school in
Lithuania, then directed the school
chorus for two years, and finally
came to visit her father in Chica-
go. She decided to stay here and
has taken up advanced studies of
music and English. After one year
of dilligent work at Roosevelt Uni-
versity she already has earned
two honorary mentions by her dean.
Her latest reward is a \$450 prize
from the college of music stipend
fund — for her high performance
at the students annual competitive
concert.

● Professor Romas Vaštokas,
head of anthropology studies at
Trent University, has received a
Canadian federal subsidy of \$6250
to prepare a work on Canadian
Lithuanians. His work is to be one
of a series of twenty research
publications on the ethnic groups
of Canada. Prof. Vaštokas will con-
centrate on the anthropological-
analytical aspects of his research
problem.

DR. PETRAS AVIŽONIS — WINNER OF FLEMMING PRIZE

Among the 10 winners of this
year's Arthur S. Flemming prize,
persons chosen for outstanding ac-
complishments with the Federal
government services, is Dr. Petras
Avižonis of Albuquerque, New
Mexico, Kirtland Aviation Base.
He is technical director of the Air
Force Weapons Laboratory, Laser
Group.

The honoring ceremonies of the
prize winners took place in
Washington, D.C. on Feb. 17th.

Dr P Avižonis is a chemist, a
graduate of Duke University, North
Carolina, and has received his
master's degree and doctorate in
physical chemistry from the Uni-
versity of Delaware. (From: "Dar-
bininkas", Lith. Weekly, Brooklyn,
N. Y., May 26, 1972.)

PROF. DR. VYTAUTAS KLEMAS of Delaware University

The 18th annual congress of the
Institute of Environment Sciences
was held at hotel Americana, New
York City, April 30 through May 4.
Chairman during one of the ses-
sions, dedicated to Distant Ecolo-
gical Reconaissance, was prof. V.
Klemas who presented also his
own paper: "Distant Surveillance
of the Coastlines. This type of ob-
servation is carried on by ships,
planes and satellites.

Prof. V. Klemas was at the head
of another environment protection
conference recently — held in Palo
Alto, California, November 8-10,
1971. This conference was organized
there by seven institutions of
science (among them the Ameri-
can Society of Chemists, Environ-
mental Protection Agency, Space
and Aeronautics Administration of
USA). The work of the session led
by V. Klemas dealt with environ-
mental pollution caused by oil erup-
tions.

Besides his office as chairman
Dr. Klemas had presented his own
paper, one of nine, on detection of
oil in water and on the modern
techniques involved, at Palo Alto.

● Raimondas Lapas, a 17 year
old philatelist of Illinois, has
written and issued a booklet-cata-
logue, in both Lithuanian & English
— Lietuvos valstybinių mokesčių
KATALOGAS - CATALOGUE of the
Lithuanian Revenue Stamps, a well
illustrated and described work.
This catalogue gives information
on the various but little known
stamps of revenue, consular tax,
radio, residence tax issues, and also
stamps and seals of various indi-
vidual towns. Included are also
the revenue stamps issued during
World War I by the German occu-
pational forces, then earlier reve-
nue stamps of Klaipėda Territory,
and of the Territory of Vilnius
issued by the Poles.

It is a unique and fine work of
such a young man, a task which
was not even dared or attempted
by old and experienced philatelists.
Very good and interesting reading.
Also very good as Lithuanistic
material. (Available from author
for \$2.50; Mr. R. Lapas, 921 Nor-
wood Dr., Melrose Park, Ill. 60160).

(A. B.)

RENEW YOUR LITHUANIAN DAYS

LITHUANIANS IN INDUSTRY

Recently we received (Courtesy World-Wide News Bureau) a publication of the Pfizer World Headquarters in New York City — Pfizer SCENE, May 1972.

The 24 page magazine printed for the employees of this world-wide enterprise gives prominence to Lithuanians in its organization, as shown by the photo reproduced. On the whole the latest issue is dedicated to additional activities besides the company's annual meeting report and its medical research performances.

Pfizer Scene stresses, therefore, its active participation in the world wide program of efforts to unveil the secrets of cancer viruses. The company's researchers at Maywood, New Jersey, are entrusted with a vital role in the special Virus Cancer Program of the country's National Cancer Institute. According to George Schidlovsky (Šidlauskas?), Head of the Laboratory there: "It is in this laboratory that monkey and rat mammary viruses were discovered by electron microscopy. These powerful machines are to a virologist as a telescope is to an astronomer."

Another familiar name among the laboratory collaborators we find Mr. Adolph Mockus.

Pfizer drugs, it may be mentioned, were making good headway into occupied Lithuania alongside with other American drugs after WW II — before "governmental" restrictions prohibited their import.

The Company's present annual report shows them approaching a one-billion dollar sales mark in 1972. Pfizer also has charge of other products and enterprises besides drugs: the famous Coty International, for instance, directed from France and over the world.

And wherever Lithuanians reside with a Pfizer plant nearby we hear of them receiving employment at the plants, even in New York. And of receiving attention, as we see, to their cultural needs, too. The New Yorkers of Pfizer have an Amateur Comedy Club of their own, with premises secured in the heart of the City at Sniffen Court near Park Avenue.

Dressed in colorful, hand-loomed native costumes highlighted with amber jewelry, members of the Lithuanian Community in Groton, Conn., met early this spring to celebrate Lithuanian Independence Day.

There are about 50 Lithuanian - Americans in the Groton, and many work for Pfizer. Faustas Rajeckas, president of the group is a lab technician in the Medicinal Chemistry, Research Laboratory, and treasurer Elena Kondratas works in the Psychopharmacology Lab.

The group meets regularly to discuss the situation in their homeland in Eastern Europe (now occupied by U.S.S.R.) and to carry on the customs they brought with them to this country. The women bake special cakes and cookies, using recipes handed down through generations. Many of the men are skilled in working the amber that is so plentiful on the beaches of Lithuania along the Baltic Sea. And everyone — even the young children — speaks Lithuanian as well as English.

(Reproduced from Pfizer Scene, May 1972, publication.)

Šiame puslapyje spausdinama foto nuotrauka ir parašas po ja yra paimta iš m. gegužės nr. Pfizer Scene leidinio. Norime pastebėti, kad lietuviai dažnai minimi amerikiečių spaudoje, bet šis atvejis yra ypatingas, — puiki fotografija, labai tikslus parašas, daug simpatijų lietuviams, geriems žmonėms bendradarbiams. Tokia lietuvių atestacija malonu matyti visiems.

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces & Places)

Iš rašytojui Stasiui Santvarui surengto jubiliejinio literatūros vakaro (70 metų amžiaus sukakties) Bostone gegužės 27 d.

Iš kairės: akt. Jonas Kelečius, iš Chicagos, deklamavęs iš S. S. kūrybos; akt. V. Valiukas, iš New Yorko; T. Leonardas Andriekus, iš New Yorko, Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas; Antanas Gustaitis, bostoniškis, programos rengėjas ir vedėjas; sukaktuvininkas Stasys Santvaras; A. Rimydīs, iš New Yorko, artimas S. S. bičiulis; Henrikas Nagys, iš Montrealio, paskaitininkas; muz. Vytautas Marjošius, iš New Britain, Conn.

Foto K. Daugėla

An evening of literature to honor Stasys Santvaras, on his 70th birthday anniversary, May 27th. His colleagues flocked to Boston from distant places.

DAILININKO HUMANISTO SUKAKČIAI

Praėjusių metų pabaigoje Chicagoje buvo suruošta dail. Antano Rūkštelės sukaktuvinė (65 metų amžiaus sukakties proga) paroda. Neturėję galimybės šios sukakties tinkamai atžymėti bent šiuo šviesiu gamtos vaizdu, charakteringu dailininkui, norime atkreipti skaitytojo dėmesį į dailininką, kuris per 40 metų atkakliai ėjo savo pasirinktu realistinės krypties keliu, nežiūrint, kokie nauji "izmai" besibrovė į meną ir į gyvenimą.

Jo skaidrūs lietuviškieji peizažai, jo nuolatinis ieškojimas žmogaus ir nepalaujamas idealistinis humanizmas yra tie bruožai, kurie daugelį šiuo pasimetimo laikotarpiu itin traukia ir kelia minčių susimąstymui dėl neteisybių, skriaudų ir dėl geresnio pasaulio ilgesio.

Antanas Rūkštelė

ARKLIŲ GIRDYTOJAI
Aliejus.

Watering the horses. Oil.

VAIZDAI IŠ LOS ANGELES 16-SIOS JAUNIMO DAINŲ IR TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖS BIRŽELIO 4 D. SANTA MONICA CIVIC AUDITORIJOJ.

Mass appearance of Lithuanian youth at the 16th annual Folk Dance and Song Festival of Los Angeles, given by the Lithuanian Community.

Programoje buvo: choro dainos ir tautiniai šokiai (visi IV šokių šventės programos šokiai).

Programą atliko Los Angeles šv. Kazimiero lietuvių mokyklų mokiniai, Jaunimo ansamblis, Santa Monikos šokių grupė ir šokių grupė "Audra" viso apie 200 jaunimo; visi apsirengę tautiniais drabužiais. Dainos ir šokiai paliko labai gražų įspūdį publikai, kuri, susirinkusi iš artimų ir tolimesnių apylinkių, jaunimą ir vadovus sutiko ir palydėjo karštais plojimais.

Programos pranešėjais buvo Danguolė Razutytė ir Vydūnas Tumas; jis, be to, programoje paskaitė savo poezijos angliškai ir lietuviškai.

Šventę rengė specialus komitetas, globojo JAV LB Vakarų apygarda.

Foto nuotraukos — L. Kantas

A. Baranauskas
**THE
 FOREST OF ANYKŠČIAI**

(Anykščių šilelis)

Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis
 (Su liet. originalu)

Redagavo ir įžangos žodį parašė
 J. Tininis. Iliustruota medžio raižini-
 niais. Didelio formato. Puiki dova-
 na mūsų studijuojančiam jaunimui
 ir amerikiečiams.

Antroji laida

Kaina \$3.50

Nadas Rastenis,
 Anykščių šilelio ir Metų vertėjas.

Ši ir daug kitų lietuviškų knygų

"Lietuvių Dienų" knygyne,

4364 Sunset Blvd., Hollywood,
 Calif. 90029

Telefonai: NO 4-2910; NO 4-2919

POEZIJA ir PROZA

skaito
 autoriai

Literatūros plokštelė

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūrinius skaito
 keturi mūsų rašytojai: *Pulgis Andriušis, Bernardas
 Brazdžionis, Antanas Gustaitis ir Stasys Santvaras*

Plokštelė ilgo grojimo, H.F.

Kaina \$5.00

Galima gauti

"Lietuvių Dienų" Leidykla

4364 Sunset Boulevard, Hollywoo, Calif. 90029, USA

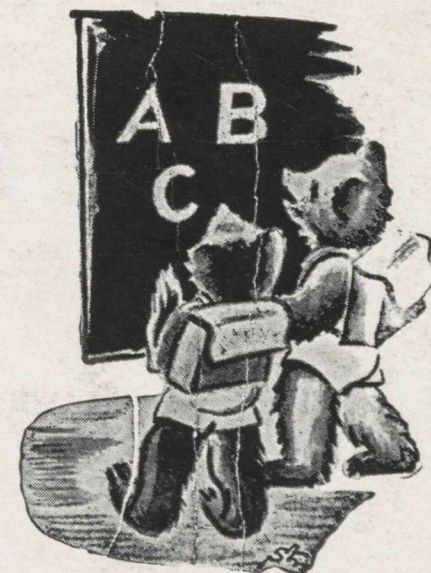
Daumanto Čibo pasaka

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Kaina \$1.50

Vytės Nemunėlio

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės
 iliustracijomis.

Kaina \$3.00

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA

4364 Sunset Boulevard
 Hollywood, California 90029